

Katedra: Katedra pedagogiky a psychologie

Studijní program: Učitelství pro 2. Stupeň ZŠ

Studijní obor: anglický jazyk – občanská výchova

**ROZVÍJENÍ KLÍČOVÝCH KOMPETENCÍ NA
2. STUPNI ZŠ PROSTŘEDNICTVÍM MÉDIÍ
(ZAMĚŘENÍ NA AJ, OV)**

**THE DEVELOPMENT OF THE CRUCIAL
COMPETENCES IN THE SECOND GRADE
OF PRIMARY SCHOOL BY MEDIA (FOCUS
ON ENGLISH AND CIVICS)**

**LE DÉROULEMENT DES COMPÉTENCES
CLEFS AU DEUXIÈME DEGRÉ DE L'ÉCOLE
ÉLÉMENTAIRE PAR LES MÉDIAS (ORIENTÉ
EN ANGLAIS ET INSTRUCTION CIVIQUE)**

Diplomová práce: 09-FP-KPP- 52

Autor:

Klára WAGNEROVÁ

Podpis:

Adresa:

Křižíkova 554

541 01, Trutnov

Vedoucí práce:

PaedDr. Jitka Jursová, Ph.D.

Konzultant:

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
82	0	0	20	29	2+1CD

CD obsahuje celé znění diplomové práce.

V Liberci dne: 1.12.2010

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci dne : 1.12.2010

Klára Wagnerová

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucí mé diplomové práce PaedDr. Jitce Jursové za pomoc a velmi cenné rady při zpracovávání této práce. Také děkuji učitelům a ředitelům na dvou základních školách v Trutnově za čas strávený vyplňováním dotazníků a následnými rozhovory. Poděkování také patří mé rodině, která mě během celého studia podporovala.

Anotace

Diplomová práce je zaměřena na změny v prvních letech realizace školních vzdělávacích programů - na využívání médií a na rozvíjení klíčových kompetencí ve výuce na 2.stupni ZŠ.

V současné době se stávají média nedílnou součástí života každého člověka. Je proto nezbytné, aby se každý z nás naučil médiím rozumět a využívat je ve svůj prospěch. Média nám mohou také pomoci při výuce pro rozvíjení klíčových kompetencí u žáků.

Součástí diplomové práce je výzkum zaměřený na využívání médií jako prostředků pro rozvíjení klíčových kompetencí u žáků a dále také analýza programů, které nám mohou práci usnadnit a zpříjemnit. Cílem diplomové práce bylo zjistit, jak se projevují požadavky na rozvoj klíčových kompetencí u žáků ve vzdělávacích aktivitách škol a do jaké míry učitelé využívají s tímto cílem média.

V diplomové práci je také uvedeno několik konkrétních příkladů, jak pracovat při rozvíjení klíčových kompetencí a jakým způsobem k tomu využít média.

Annotation

Diploma Thesis deals with the changes connected with the realization of the school educational programmes in the first years of their usage- on the application of the media and on the development of the crucial competences in second degree of primary school education.

Nowadays, media intervene in everybody's life. It is necessary to learn to understand them and be able to use them for our needs. Media can also help us in the education in the second degree of primary school for developing crucial competences.

Diploma Thesis implies the research focused on the usage of the media as the instruments of the developing crucial competences. The analysis of the programmes, which can help us to simplify our work, is also included. The aim was to find out how the requirements on the development of the crucial competences took effect in the educational activities of the school and how much the teachers use the media with this aim.

Diploma Thesis also contains some concrete examples how to evolve the crucial competence and how to exploit the media it.

L'annotation

Le mémoire de maîtrise se concentre sur les changements conjugués avec la réalisation des programmes éducatifs scolaires - l'utilisation des médias et le déroulement des compétences clés.

Attendu qu'à notre époque les médias interviennent dans la vie de tous les hommes. C'est important que chacun comprenne les médias et que l'on peut les utiliser pour son profit. Les médias peuvent nous aider en enseignant pour le déroulement des compétences clés.

La partie du mémoire de maîtrise est une exploration orientée en utilisation des médias comme les moyens pour le déroulement des compétences clés. L'analyse des programmes est aussi la partie du mémoire de maîtrise qui on peut utiliser pour rendre le travail plus agréable. Son but a été déterminé comme les demandes pour le déroulement des compétences clés a été manifestées sur les activités des écoles primaires. Et comme les professeurs utilisent les médias avec ce but.

Dans le mémoire de maîtrise il y a aussi quelques exemples de travail orienté sur le déroulement des compétences clés et d'utilisation des médias pour ça.

Teoretická část:

Úvod.....	12
1. Změny v základním vzdělávání.....	14
1.1 RVP a ŠVP na druhém stupni ZŠ.....	15
2. Klíčové kompetence.....	18
2.1 Z čeho vycházejí klíčové kompetence	18
2.2 Vymezení pojmu klíčové kompetence.....	18
2.3 Význam zavedení klíčových kompetencí do škol.....	19
2.3.1 Pojetí klíčových kompetencí v praxi.....	19
2.3.2 Zavedení klíčových kompetencí jako problém pro učitele.....	20
2.3.3 Názor proti zavedení klíčových kompetencí.....	20
2.4 Praktická realizace rozvíjení klíčových kompetencí.....	21
3. Média ve výuce.....	23
3.1 Mediální výchova jako průřezové téma.....	23
3.2 Televize a video ve výuce	24
3.3 DVD ve výuce.....	24
3.4 Počítač a internet ve výuce.....	25
3.4.1 Interaktivní tabule.....	25
3.5 Knihy a časopisy ve výuce	25

Praktická část:

4. Možnosti využití technických prostředků ve výuce.....	27
4.1 Využití televize ve výuce anglického jazyka.....	27
4.2 Využití televize ve výuce občanské výchovy.....	30

4.3	Využití videa a DVD ve výuce anglického jazyka.....	33
4.4	Využití videa a DVD ve výuce občanské výchovy.....	34
4.5	Využití počítače a internetu ve výuce anglického jazyka.....	36
4.6	Využití počítače a internetu ve výuce občanské výchovy.....	37
4.6.1	Využití interaktivní tabule ve výuce anglického jazyka a občanské výchovy	38
4.7	Využití knih, novin a časopisů ve výuce anglického jazyka.....	38
4.8	Využití knih, novin a časopisů ve výuce občanské výchovy.....	40
5.	Výzkum.....	41
5.1	Výzkumný problém.....	41
5.2	Výchozí teze.....	41
5.3	Výzkumné otázky	42
5.4	Metoda výzkumu a soubor respondentů	42
5.5	Výsledky výzkumu.....	46
5.5.1	Rozhovory s řediteli.....	46
5.5.2	Dotazníky pro učitele.....	49
5.6	Závěry a diskuse.....	63
6.	Náměty pro rozvoj klíčových kompetencí.....	67
6.1	Ukázky metod pro rozvoj klíčových kompetencí ve výuce	67
6.2	Náměty pro rozvoj klíčových kompetencí prostřednictvím médií.....	70
	Závěr.....	73
	Literatura.....	75
	Přílohy.....	78

Teoretická část

Úvod

Televize, internet, noviny a rozhlas, tedy média, která od 20. let 20. století, kdy se masová komunikace stala celosvětovým jevem, velmi výrazně ovlivňují naše životy. Přináší nám důležité, zajímavé i nezajímavé informace, snaží se nás zabavit, zprostředkovávají nám pohledy do různých koutů světa a náhledy na různá témata. Pokud se něco stane, okamžitě se nám snaží přinést nejaktuálnější informace. V moderní společnosti je to pro člověka velmi významný zdroj zkušeností a poznatků. Média vstupují do soukromého života každého jedince a vnášejí tam kousky sféry veřejné a naopak. Ovšem přináší nám také zkreslené informace, které mohou být ovlivněny různými faktory, např. politikou, kulturou, ekonomickou situací dané země, nebo zájmem sledovaným zprostředkovatelem informace. Nejen my, ale chování celé společnosti určuje, jak se média chovají a jak nás ovlivňují.

Musíme se proto naučit podněty vycházející z médií zpracovávat. Vyhodnocovat, informace z tisku, televize nebo internetu. Naučit se poznávat, co je pro nás přínosné a důležité a co na nás může mít naopak negativní vliv. Samozřejmě správné vyhodnocení informací vyžaduje určitou průpravu a je proto nezbytné se už od základní školy učit tyto informace rozpoznávat, protože již od raného dětství mají média na naše chování, jednání a usuzování velký vliv. Důležité je naučit se využívat média ve svůj vlastní prospěch, vytáhnout si z nich jen to důležité pro každého jednotlivce.

Změny ve společnosti, rozvoj vědy a techniky s sebou nesou nutnost zásadních změn v celém systému vzdělávání. Proto byl nově vytvořen Rámcový vzdělávací program-RVP, jeho základem je rozvíjení klíčových kompetencí u žáků. Jde o snahu zaměřit se především na dovednosti v práci s učivem, než na nekonečné získávání poznatků. To, co by si žák na konci základního vzdělání měl odnést, jsou rozvinuté klíčové kompetence.

Vzdělávání žáků podle RVP je má připravit na život v neustále se modernizující společnosti, aby byli schopni se zapojit do pracovního procesu a byli schopni vnímat nové poznatky a informace na základě vlastního uvážení o jejich hodnotě.

Cílem DP je na základě výzkumu hledat odpovědi na otázky, jak se projevuje nové pojetí výchovně vzdělávacích cílů, formulovaných v podobě klíčových kompetencí, ve vzdělávacích aktivitách základní školy v prvních letech realizace nově vytvořených školních vzdělávacích programů. Práce si klade za cíl analyzovat zejména požadavky

na metody a organizaci výuky v souvislosti s vytýčením klíčových kompetencí a hledat a navrhnout možnosti metod rozvíjení klíčových kompetencí s využitím médií.

Teoretická část práce přináší kapitoly o změnách, které reforma přinesla- o RVP, o klíčových kompetencích a o médiích, která můžeme využít ve výuce s cílem rozvíjení klíčových kompetencí u žáků. V praktické části seznamuji s konkrétními příklady rozvíjení klíčových kompetencí u žáků.

1. Změny v základním vzdělávání

Celý svět kolem nás se mění. Věda a technika postupují neúprosným tempem vpřed. Není tedy v lidských silách vědět o všem, co se kolem nás děje a už vůbec nemůžeme znát všechny podrobnosti ze všech odvětví naší společnosti. V souvislosti s rychlým rozvojem světa se musí také změnit vzdělávání ve školách. Jak jsem již řekla, není možné být neustále informován o novinkách, které nám věda a technika dennodenně přináší. Proto lidem už v dnešní době nestačí pouze vědět, znát, mít dostatek informací a poznatků, důležitější je umět to naučené aplikovat. Lidé musí vědět, proč se něco učí, proč něco dělají a také se musí naučit, kde mohou potřebné informace najít. Proto se reforma snaží změnit přístup k učení, protože velmi často je prioritou drilování se různých definicí a poznatků nazpaměť, což se musí změnit, aby se byl každý jedinec schopen po dokončení základního vzdělávání orientovat ve světě a uměl se rozhodovat o svém dalším životě.

Cílem kurikulární reformy je podpora škol a učitelů v získávání kompetencí pro tvorbu nových programů a zavádění nových forem a metod výuky, které budou odpovídat novým cílům a obsahům. V souvislosti s osvojováním klíčových kompetencí si žáci už nebudou odnášet pouze znalosti, ale i dovednosti, schopnosti, postoje a hodnoty, které jsou nezbytné pro osobní rozvoj každého jedince a pro jeho zapojení do společnosti a uplatnění na trhu práce. Učitel musí žáky připravit tak, že budou mít všeobecný rozhled, ale také

je bude vzdělávat v oblastech, které jim pomohou v praktickém životě, tzn. učit je se učit, řešit problémy, komunikovat, být schopen vycházet s lidmi, znát svou vlast a také připravovat je, aby byli schopni zapojit se do pracovního procesu. Kromě získání základních znalostí a osvojení si dovedností je cílem vychovat člověka zodpovědného, spolehlivého a pracovitého. Cílem tedy je, aby si každý učitel ve svém předmětu stanovil očekávané výstupy, tedy to, co si má žák odnést- základní informace a klíčové kompetence, které s daným předmětem souvisí.

Samozřejmě dosáhnout takovýchto změn nebude lehké, ale pokud chceme vést žáky k rozvoji jejich znalostí, schopností, dovedností a postojů potom bude nezbytné, aby učitelé začali učit jinak. Nejen žáci se musí naučit učit se jinak, velkou pomoc a podporu budou potřebovat i učitelé, kteří musí být seznámeni se změnami a určitě s nějakými návody, jak očekávaných změn dosáhnout. ■

1.1 RVP a ŠVP na druhém stupni ZŠ

Na základě kurikulární reformy, která vychází z Lisabonské strategie, „jejímž pilířem je, aby se Evropská unie stala do roku 2010 nejvyspělejší ekonomikou světa založenou na znalostech¹, byl vytvořen na státní úrovni Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Ten vymezuje závazné rámce, podle kterých se potom vytváří vzdělávací programy na jednotlivých školách.

Rámcový vzdělávací program vychází z nového pojetí vzdělávání, jde o učení žáka umět uplatnit své vědomosti a dovednosti v běžném životě. Jde o to, aby se žáci naučili, že nejde jen o nabífování nějakých informací, ale jde o celoživotní vzdělávání. Celoživotní učení je v dnešní době vnímáno jako nezbytný proces, díky kterému má jedinec lepší předpoklady pro uplatnění na trhu práce. Je to důležitý proces pro přizpůsobování se novým podmínkám ve společnosti. Tento proces vyžaduje aktivní přístup jedince s cílem získání a zvyšování kvalifikací a kompetencí prostřednictvím různých výukových aktivit během života. V souvislosti s globalizací a velkým rozvojem technologií v moderní společnosti se důležitost celoživotního vzdělávání stupňuje.

Celoživotní učení nám pomáhá udržet se na trhu práce. Jde o propojování vazeb mezi vzděláváním a zaměstnáním. Cílem je, aby každý občan měl možnost rozvíjet svůj potenciál a měl pocit, že přispívá společnosti, do které právoplatně patří. Nejde jen o získání dovedností a vědomostí, jde o jejich aplikaci v profesním životě a jejich rozvoj. U žáků jde tedy o to, směřovat je již od základní školy, aby se uměli prosadit v životě, aby uměli vycházet s lidmi, aby byli schopni se neustále dozvídat nové věci, aby uměli vyhledávat informace a pracovat s nimi. Úkolem RVP je stanovení si cílů, jakých by žák na konci základního vzdělávání měl dosáhnout.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání se řídí základními principy:

- navazuje svým pojetím na RVP PV a je východiskem pro koncepci rámcových vzdělávacích programů pro střední vzdělávání;
- vymezuje vše, co je společné a nezbytné v povinném základním vzdělávání žáků, včetně vzdělávání v odpovídajících ročnících víceletých středních škol;
- specifikuje úroveň klíčových kompetencí, jíž by měli žáci dosáhnout na konci základního vzdělávání;
- vymezuje vzdělávací obsah – očekávané výstupy a učivo;

¹ Veteška J. Kompetence ve vzdělávání. 1. Vyd. Praha: Grada Publishing, 2008, str. 40

- zařazuje jako závaznou součást základního vzdělávání průřezová témata s výrazně formativními funkcemi;
- podporuje komplexní přístup k realizaci vzdělávacího obsahu, včetně možnosti jeho vhodného propojování, a předpokládá volbu různých vzdělávacích postupů, odlišných metod, forem výuky a využití všech podpůrných opatření ve shodě s individuálními potřebami žáků;
- umožňuje modifikaci vzdělávacího obsahu pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami;
- je závazný pro všechny střední školy při stanovování požadavků přijímacího řízení pro vstup do středního vzdělávání.²

Rámcový vzdělávací program má za cíl vést k tomu, aby se ve škole dbalo na potřeby a požadavky žáků, aby se bral ohled na jejich schopnosti a možnosti. Ve školách je potřeba vytvářet příjemné klima, ve kterém se žákům dostane dostatečného porozumění. Škola má být pro žáky příjemným prostředím, kde se naučí něco nového. To vše s pomocí dosahování klíčových kompetencí.

Na základě Rámcových vzdělávacích programů, které jsou na státní úrovni, si každá škola vytváří svůj školní vzdělávací program-ŠVP, ve kterém zohledňuje své možnosti a požadavky okolí. V ŠVP si každá škola přihlíží k tomu, jaké má podmínky, jaké má žáky, jaké převažují vyučující styly, potřeby učitelů a samozřejmě také k tomu, jaké má nedostatky a co se musí změnit. Vytvoří si postupy, které budou vyhovovat společně všem učitelům, stanoví si, jak bude realizovat klíčové kompetence a jak se to konkrétně promítne do jednotlivých předmětů. Jak se říká, je to program, který si každá škola „ušije na míru“. Samozřejmě každý školní vzdělávací program musí vést žáky ke všeobecnému rozhledu a rozvoji klíčových kompetencí, aby byli schopni se učit a uvědomovali si, že učení je celoživotní proces. Kdy nejde pouze o znalost faktů, ale především o komunikaci s lidmi, toleranci, porozumění a umění dále rozvíjet své schopnosti a dovednosti. Tedy vytvářet ŠVP tak, aby škola byla schopna konkretizovat klíčové kompetence žáků v každém předmětu.

Ústav pro vzdělávání v roce 2008 realizoval projekt s názvem Monitoring implementace kurikulární reformy. Cílem tohoto projektu bylo zmapovat, jak se školám dařilo vypořádat se změnami, které ve školách v souvislosti s reformou proběhly. Šetření

²Metodický portál [online]. Dostupné z URL: <<http://www.rvp.cz>>

se zúčastnilo 199 škol. Osloven byl vždy ředitel školy, 10 učitelů druhého stupně a 10 žáků sedmé třídy.

Z výzkumu vyplynulo, že ředitelé hodnotí změny mnohem pozitivněji než učitelé, avšak ani samotní ředitelé si nebyli úplně jisti, jestli vůbec a do jaké míry zaznamenali změny studenti.

Ředitelé podporovali učitele vzděláváním v oblasti reformy, ovšem často převládali finanční, materiální a časové problémy. „O jednotlivých zaváděných změnách lze celkově říci, že lépe byly hodnoceny koncepční změny a ty, které se týkaly obsahu učiva, než samotné uplatňování nových strategií na cílové skupině, tedy ve styku se žáky či s jejich rodiči. Změny na této úrovni však pravděpodobně budou vyžadovat více času a zkušeností.“³

3 Ústav pro informace ve vzdělávání [online]. Dostupné z URL: <<http://www.uiv.cz>>

2. Klíčové kompetence pro základní vzdělávání

2.1 Z čeho vycházejí klíčové kompetence

Klíčové kompetence jsou reakcí na vytyčené cíle Lisabonské strategie, která chce „uničit Evropskou unii atraktivním místem pro investice a práci.“⁴ Lisabonská strategie chce vytvořit v Evropě vyspělou ekonomiku založenou na znalostech. Jejím cílem je vybudování společnosti, kde je vzdělání považováno za nejdůležitější aspekt růstu a prosperity společnosti.

2.2 Vymezení pojmu klíčové kompetence

S pojmem kompetence se v posledních dvou letech setkáváme velmi často. Ovšem, ne každý si umí představit, co tento pojem zahrnuje. S pojmem klíčové kompetence se můžeme setkat v kurikulárních dokumentech na národní nebo nadnárodní úrovni. Z pedagogického hlediska to znamená cíl- cíl vzdělávání. Evropský referenční rámec zahrnuje 8 klíčových kompetencí: komunikace v mateřském jazyce, komunikace v cizích jazycích, matematická kompetence a základní kompetence v oblasti vědy a technologií, kompetence k práci s digitálními technologiemi, kompetence k učení, kompetence sociální a občanské, smysl pro iniciativu podnikavost a kulturní povědomí a chápání uměleckého vyjádření a z něj pak vychází rámcový vzdělávací program ČR, který zahrnuje celkem 6 klíčových kompetencí- cílů, kterých by každý žák měl dosáhnout: kompetence k učení, k řešení problémů, kompetence komunikativní, sociální a personální, občanské a pracovní. Kompetence definují, očekávané výstupy žáka po dokončení základního vzdělávání. Ovšem ani zdaleka tu nejde o výčet faktů. Kompetence se snaží propojovat nejen znalosti z různých předmětů, jde hlavně také o osvojování si postojů a dovedností (např.: vyhledávání a zpracování informací, čtení s porozuměním, umění si zvolit nejvhodnější postup učení, umění naslouchat druhým, komunikace s druhými lidmi, být tolerantní k názorům jiných). Autorka knihy Klíčové kompetence v základním vzdělávání říká: „Mít

4 Veteška J. Kompetence ve vzdělávání. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2008, str. 58

kompetenci znamená, že člověk (žák) je vybaven celým složitým souborem vědomostí, dovedností a postojů, ve kterém je vše propojeno tak výhodně, že díky tomu člověk může úspěšně zvládnout úkoly a situace, do kterých se dostává ve studiu, v práci, v osobním životě. Mít určitou kompetenci znamená, že se dokážeme v určité přirozené situaci přiměřeně orientovat, provádět vhodné činnosti, zaujmout přínosný postoj.⁵

V tom je ta změna, kterou nám RVP přináší. Naučit žáky pohybovat se v reálném světě. Připravit je na skutečný život, co nejvíce propojovat nové poznatky s praxí. Kromě toho se žáci také učí, jak je důležité vzdělání. Měli by se naučit, že vzdělávání je celoživotní proces a proto je důležité, aby se naučili sami se učit. Nejen ve škole, ale hlavně v jejich životě po dokončení základního vzdělání budou potřebovat umět řešit problémy, komunikovat s lidmi. Musí se umět orientovat ve světě, znát, jak to chodí. Musí také získat kompetence pracovní, které jim později umožní lepší zařazení do pracovního procesu. Žáci si musí uvědomit, že nestačí pouze získat si kvalifikaci, v dnešní společnosti moderních technologií se posouváme neúprosným tempem vpřed, a tedy člověk musí být připraven učit se neustále novým věcem. Být připraven na změny a různé inovace, právě tím, že se bude neustále sám vzdělávat, bude rozvíjet svůj potenciál a bude tedy být větší šanci udržet se na trhu práce.

2.3 Význam zavedení klíčových kompetencí do škol

2.3.1 Pojetí klíčových kompetencí v praxi

Nad otázkou zavedení RVP a ŠVP se samozřejmě vyrojila spousta kladných, ale i negativních reakcí. Již v únoru 2007 se v časopise Rodina a škola objevily názory pro a proti. V tomto čísle nalezneme odpovědi dvou zástupců protilehlých táborů na otázku, jestli je nastavení klíčových kompetencí jako cílů výuky na základních školách krok správným směrem.

Zastánce směru, který klíčové kompetence podporuje, zde mluví zejména o klíčových kompetencích, které se používají již od 90. let. Zdůrazňuje zde postřehy zemí, kde již s KK pracovaly, a ukazuje doporučené body pro EU:

-KK by měly být chápány jako společný základ pro evropské systémy vzdělávání a odborné přípravy

5 Bělecký, Z. Klíčové kompetence v základním vzdělávání. Praha: VÚP, 2007, str. 7

-školy a učitelé by měli být vedeni k tomu, aby vytvářeli vlastní vzdělávací programy, měli by se vzdělávat v tom, jak u žáků zajistit osvojování KK

-zájem o osvojení KK by měl být rozšířen i na rodiče, aby vzdělávání svých dětí maximálně podporovali

-rozvoj KK by měl být nadřazený principem v celé společnosti na poli vzdělávání a zaměstnanecké a sociální sféry

Tento zastávce se tedy domnívá, že zařazení KK do RVP je správné. Říká: „každé váhání v oblasti vzdělávání nás od vyspělých zemí akorát oddaluje.“⁶

2.3.2 Názor proti zavedení klíčových kompetencí

Proti tu máme názor, který říká, že nastavení KK jako cílové kategorie základního vzdělání je problematické. Existuje spousta problémů. Nemůžeme s jistotou poznat, jaký vliv měla na formování žákova postoje škola a nakolik ho ovlivnili jiné faktory. Škola by se měla soustředit na vzdělávací cíle, které jsou ověřitelné a kvantifikovatelné – základ znalostí a dovedností. Zmiňuje zde, že poprvé byly KK využity v zaměstnanecké politice a proto to spíše vypadá, že jde o utváření ideálního zaměstnance, škola už tedy není autonomním prostředím. Škola by naopak ale měla děti před světem dospělých chránit, zejména před utilitárností. Ve škole jsou dětem sice předávány obsahy, které nemají praktickou využitelnost, ale spoluutvářejí celek kultury, do něhož jsou děti uváděny. Zástupce odpůrců KK tedy tvrdí, že „prosazením KK by byla ohrožena jediná iniciační a inkulturační role školy.“⁷

2.3.3 Zavedení klíčových kompetencí jako problém pro učitele

Většina českých učitelů každý den učí podle svých zavedených stereotypů, spousta učitelů už učí dlouhé roky a nevnímají potřebu změn, pro každého není lehké přijímat tedy nějaké změny a v souvislosti s reformou přijímat nějaké nové cíle a měnit svůj styl učení.

⁶ Rodina a škola. Č. 2 (únor 2007). Praha: Portál, 2007.

⁷ Rodina a škola. Č. 2 (únor 2007). Praha: Portál, 2007.

Každý má svou každodenní činnost zautomatizovanou, vyhovuje mu, jak svou práci vykonává. Každý má svůj styl a nějaké cíle, kterých se snaží dosáhnout. Každý si jde svou cestou. Teď ale přichází změna, která učitelům říká, že musí svůj vyučovací styl změnit. Dává dokonce pravidla, jak by vyučování mělo vypadat a chce po učitelích, aby po pár školeních byli schopni přizpůsobit svou výuku právě danému RVP. Ovšem, abychom mohli být změně nakloněni, musíme být přesvědčeni o její správnosti a využitelnosti. Učitel musí vědět, že jde o kvalitní proměnu vzdělávání, potom teprve může začít pracovat na proměnách své výuky. Je potřeba, aby měl každý učitel podporu ze strany vedení, aby měl dostatek příležitostí poznat nový vzdělávací program, a hlavně musí mít dost času, aby se s ním podrobně seznámil a poznal, co je cílem a jakými prostředky se má cíle dosáhnout. Tato změna chce propojit teoretické poznatky s praxí, s praktickými dovednostmi žáků. Připravit hodinu podle RVP a z něho vycházejícího ŠVP nebude pro zaběhlé učitele lehké, ale pokud budou věřit, že tím zkvalitní výuku a připraví své žáky lépe pro praktický život, myslím, že to pro ně bude velkou motivací. Pro někoho možná i příjemnou změnou stereotypu.

Každý učitel chce své žáky připravit na život co nejlépe, a proto se musí snažit přizpůsobit své vyučování aktuálním požadavkům, aby jeho žáci nebyli vzděláni pouze teoreticky, ale hlavně prakticky.

2.4 Praktická realizace rozvíjení klíčových kompetencí

Rámcový vzdělávací program je základním dokumentem současného vzdělávání. Od 1.1.2007 by podle něho měly mít všechny školy vpracovaný svůj Školní vzdělávací program. Součástí každého vzdělávacího programu jsou klíčové kompetence, které vycházejí z pedagogických studií na evropské, ale i mezinárodní úrovni. Klíčové kompetence mají zkvalitnit výuku a jejich cílem je připravit žáka do života, aby byl schopen se zapojit do společnosti a uplatnit se v životě. Klíčové kompetence nám udávají očekávané výstupy žáků. RVP pro základní vzdělávání říká, co by měl žák na konci deváté třídy umět.

Kurikulární reforma s sebou, kromě proměny vyučovacího procesu a očekávaných výstupů žáků, přináší i změnu, která se týká hodnocení a podpory žáků. Očekává se větší podpora žáků ze strany, jak učitelů a vedení školy, tak i ze strany rodičů. Škola

prostřednictvím učitelů zavádí nové formy a metody výuky, které odpovídají obsahu RVP, a které přispívají k rozvoji tvořivosti žáků.

RVP nám říká že, „cílem vzdělávání je rozvíjet klíčové kompetence a poskytnout spolehlivý základ všeobecného vzdělávání orientovaného zejména na situace blízké životu a na praktické jednání.“⁸

„V základním vzdělávání jde o naplnění těchto cílů:

- umožnit žákům osvojit si strategie učení a motivovat je pro celoživotní učení
- podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů
- vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci
- rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých
- připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako svébytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a naplňovali své povinnosti
- vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací; rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, prostředí i k přírodě
- učit žáky aktivně rozvíjet a chránit fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně odpovědný
- vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi
- pomáhat žákům poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi

⁸ Metodický portál [online]. Dostupné z URL: <<http://rvp.cz/informace/dokumenty-rvp/rvp-zv>>, str. 4

a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci“⁹

3. Média ve výuce

Život každého jednotlivce v současné moderní společnosti je neodmyslitelně svázán s masovými médii, ať už elektronickými- televize, rozhlas, internet nebo tištěnými- knihy, noviny, časopisy. Hromadné sdělovací prostředky ovlivňují životní styl každého z nás. Média využívá většina z nás v práci, ale i ve volném čase. Většina společenským komunikačních aktivit se v poslední době odehrává prostřednictvím médií. Dochází tedy k medializaci společnosti, kdy není možné média z našeho života oddělit.

Děti jsou od narození součástí společnosti, která je ovládána médii. Média jsou velmi silným socializačním faktorem v dnešní společnosti, děti se kromě školy a rodiny dnes velmi výrazně učí z toho, co vidí v televizi, na internetu, slyší v rádiu apod. A není vždy jednoduché rozpoznat, co nám média chtějí ve skutečnosti sdělit. Média mají za úkol nejen informovat a pobavit, ale také manipulovat a přesvědčit. Proto je velmi důležité učit děti již od raného věku média poznávat a pochopit. To je důvod, proč by měly být děti vedeny k mediální gramotnosti.

3.1 Mediální výchova jako průřezové téma

To že se mediální výchova stala součástí vzdělávacího systému v České republice je cílem Národního programu rozvoje vzdělávání. „Národní program rozvoje vzdělávání v České republice vznikl na základě usnesení vlády České republiky č. 277 ze dne 7. dubna

⁹ Metodický portál [online]. Dostupné z URL: <http://rvp.cz/informace/dokumenty-rvp/rvp-zv>, str. 10-11

1999, která v něm- v návaznosti na programové prohlášení z července 1998- schválila hlavní cíle vzdělávací politiky. Přijaté cíle se staly východiskem „Koncepce vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v České republice“ zveřejněné Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy dne 13. května 1999.¹⁰ Konečná podoba Národního programu rozvoje vzdělávání byla schválena na zasedání Vlády České republiky dne 7. Února 2001.

Tento dokument má vyjadřovat celospolečenské potřeby, proto je jedním z jeho cílů podpora demokracie a občanské společnosti, jehož součástí je i „utváření kritického vztahu k šíření informací a postojů prostřednictvím informací.“¹¹

Mediální výchova na základních školách není uskutečňována v podobě jednoho předmětu. Mediální výchova se prolíná do různých předmětů. Je tedy tzv. integrativním prvkem. Na základě ŠVP je mediální výchova také součástí různých projektů.

3.2 Televize a video ve výuce

V této kapitole se podíváme na to, jaké jsou dnes pořady v televizi nebo materiály na video, které je možné využít ve výuce anglického jazyka a občanské výchovy.

V současné době má každý z nás minimálně dva programy veřejnoprávní televize a dva programy televize komerční. Veřejnoprávní televize se zaměřuje nejvíce na informace a vzdělávání, kdežto televize komerční má za úkol pobavit. Veřejnoprávní televize má dva programy- ČT1 a ČT2. Na těchto dvou programech můžeme každý den sledovat různé programy vhodné nejen pro děti, které se dívají na televizi doma, ale můžeme zde nalézt programy, které se dají využít přímo ve výuce. Veřejnoprávní televize se snaží lidi ponaučit a informovat, jejím hlavním cílem není zábava. Naopak komerční televize, tedy Nova a Prima, nám nabízejí samé seriály a filmy, které jsou pro děti většinou nevhodné.

Samozřejmě, i když máme k dispozici ČT1 a ČT2, není zde výukových programů tolik, abychom je mohli využít ve všech předmětech ve škole. Já se zaměřím pouze na programy využitelné ve výuce anglického jazyka a občanské výchovy.

Kromě televize můžeme ve výuce použít také již připravené videonahrávky konkrétně pro náš předmět. Každá škola by měla být vybavena souborem takových materiálů. Podíváme se na některá, která jsou v současné době školám k dispozici. Na výuku anglického jazyka dnes existuje mnoho takových materiálů, ale musíme řádně

10 Ústav pro informace ve vzdělávání. Bílá kniha, Nakladatelství Tauris, Praha 2001, str. 7

11 Ústav pro informace ve vzdělávání. Bílá kniha, Nakladatelství Tauris, Praha 2001, str. 15

vybírat. Na občanskou výchovu, i když se zde probírá mnoho různých témat, tolik videonahrávek zase není.

3.3 DVD ve výuce

S využíváním DVD ve výuce je to podobné jako s videokazetami. V dnešní moderní společnosti převažuje počet výukových materiálů na DVD než na VHS. Každá škola by měla být vybavena souborem výukových programů pro každý předmět.

3.4 Počítač a internet ve výuce

V současné moderní společnosti je velmi dobrou pomůckou do výuky počítač a internet. Každá škola určitě má soubor CD-ROMů, které se dají využít v různých předmětech. Já se zaměřím na výukové programy, kterými můžeme zpestřit výuku anglického jazyka a občanské výchovy. Ovšem občanská výchova, stejně jako u video materiálu, je v nevýhodě. Na tento předmět moc výukových CD-ROMů není.

Dále se zaměřím na internet a na možnost, jak ho zapojit do hodin anglického jazyka a občanské výchovy. Speciálních stránek přímo na občanskou výchovu není moc, tady je důležité, pokud chceme, aby děti pracovali s internetem, zadat jim téma a nechat je vyhledávat a zpracovávat informace. Co se týká anglického jazyka, zde je naopak velké množství různých webů, na kterých mohou žáci zdokonalovat svou angličtinu. Důležité je proto dobře vybrat konkrétní stránku, na které vybereme, co mají žáci procvičovat.

3.4.1 *Interaktivní tabule*

„Interaktivní tabule jsou novinkou jednadvacátého století a patří mezi nejoblíbenější školní vybavení. Interaktivní tabule jsou realizací nápadu za pomoci nejnovějších technologií. Interaktivní tabule mají v oblibě jak žáci nižších ročníků, tak studenti vyšších

škol. Je jen otázkou času kdy interaktivní tabule nahradí ty klasické křídové a magnetické. Interaktivní tabule napomáhají k lepšímu pochopení látky nebo problému a tím i k lepším studijním výsledkům. Interaktivní výuka také rozšiřuje možnosti zapojení vlastní kreativity a udržuje posluchače aktivní po celou dobu vyučování.“¹²

3.5 Knihy a časopisy ve výuce

„Současnou etapu vývoje společnosti lze charakterizovat jako přechod od tištěných médií k elektronickým technologiím a k multimédiím.“¹³ I když v současné moderní době jsou časopisy a knihy nahrazovány, internetem, DVD, a dalšími moderními technologiemi, ve škole nám tato média mohou stále zpříjemnit a rozšířit výuku. Ve výuce anglického jazyka se velmi často používají anglické časopisy a knihy, které rozvíjejí především slovní zásobu. Ve výuce občanské výchovy jsou časopisy a knihy doplňkem řady témat, kdy si můžeme přečíst příběhy ze života, rady, zjišťovat informace pro řešení problému apod.

V následující kapitole se podíváme na konkrétní výukový materiál pro výuku anglického jazyka a občanské výchovy.

¹² Interaktivní tabule [online]. Dostupné z URL: <<http://www.interaktivni-skolni-tabule.cz>>

¹³ Sak P., Saková K. Mládež na křižovatce, 1. vyd. Praha: Svoboda Servis, 2004, str. 112

Praktická část

4. Možnosti využití technických prostředků ve výuce

4.1 Využití televize a videa ve výuce anglického jazyka

Tato kapitola přináší konkrétní náměty na programy využitelné ve výuce anglického jazyka a občanské výchovy.

Prvním programem, který je vhodný pro zařazení do výuky anglického jazyka ve škole, je **Angličtina s Maharádžou**. Tento kurz je vhodný pro žáky na druhém stupni základní školy, kteří už mají nějaké základy angličtiny, aby porozuměli konverzacím a mohli se naučit něco nového. Během šestnácti dílů si mohou zdokonalit konverzaci v angličtině. Tento pořad vznikl v roce 2007.

Program s mottem, „všední fráze nevšední metodou“¹⁴, nás seznámí s Maharádžou, který přijel do Prahy. Zde se setkává s novými lidmi, získává si nové přátele. Ovšem má trochu problém s komunikací v anglickém jazyce a tak se rozhodne diváky začít učit alespoň základní fráze, které jsou pro komunikaci důležité. Navíc vždy přidá nějakou

¹⁴Česká televize [online]. Dostupné z URL: <www.ceskatelevize.cz>

zvláštnost, většinou je to frázové sloveso, se kterým má většina českých žáků i studentů problémy se ho naučit.

Maharádža se v každém dílu dostává do různých situací, kdy nám během pěti minut představí spoustu nových slovíček a frází. Pokud někdo díl nestihne nebo něčemu neporozumí, může si ho později přehrát na internetu na stránkách České televize, kde si také může přečíst český překlad základních frází.

Stačí vymyslet několik cvičení, které s žáky uděláme před zhlédnutím a několik cvičení na zrekapitulování a můžeme tento pořad využít ve vyučování.

Dalším pořadem, který je zaměřen na rozvoj komunikace v anglickém jazyce, je **Angličtina- Extra**. Tento třicetidílný komediální seriál nám během 24 minut představí na humorných scénkách několik konverzačních témat a spoustu užitečných frází. Tento pořad vznikl v roce 2004.

Jde o příběh dvou kamarádek, které spolu sdílí společný byt. Setkávají se se spoustou různých lidí a probírají zde společně každodenní témata, ze kterých se mohou žáci naučit mnoho užitečných slovíček i vět.

Ke každé lekci je na stránkách České televize k dispozici přepis celé konverzace, který si můžeme volně stáhnout a ve výuce s ním pracovat.

Díky tomuto příběhu ze skutečného života si žáci lépe osvojují znalosti anglického jazyka. Učí se poslouchat rodilé mluvčí a je pak pro ně mnohem jednodušší naučit se správnou výslovnost. Díky využití jazyka v kontextu si také lépe uvědomují jeho význam v reálném světě.

Pořad s názvem **Alright? Alright!** Je velmi povedeným zpracováním seriálu anglického jazyka, kde se učí od nejjednodušších frází. Tento čtrnáctiminutový pořad vznikl v roce 2008.

Tento pořad má deset dílů. Setkáváme se v něm s osudy lidí z Egghanamu. Tento název v překladu znamená „Vejcošunkov“ a už svým legračním názvem přiláká hodně zvědavců v dospívajícím věku.

Opět zde sledujeme konverzace lidí ze zmíněného městečka, kteří se dostávají do různých společenských událostí a používají typické konverzační fráze, které by měl každý žák, který se učí anglicky, umět.

Díky zábavnému zpracování tohoto kurzu, je velmi vhodným doplňkem výuky. Nejen pro výuku správného přízvuku, opakování frází, ale i pro motivaci a zpestření výuky.

Na webových stránkách ČT nalezneme přepisy jednotlivých dialogů.

Na České televizi najdeme i další pořady, které se dají využít ve výuce anglického jazyka. Jsou to kreslené pořady, které probírají látku od základů. Jsou tedy v hodné pro děti v šestých třídách na druhém stupni základní školy nebo i pro nižší ročníky, pokud se např. na jazykově zaměřených základních školách, začíná s výukou anglického jazyka již od třetí třídy. Tyto děti ještě nemají velké zkušenosti s využitím anglického jazyka jinak než ve škole a je pro ně velmi motivující vidět a slyšet anglickou konverzaci od rodilých mluvčích.

Prvním takovým pořadem je **Angličtina pro nejmenší**. Základem tohoto kurzu je kreslený seriál z produkce BBC, s názvem Muzzy in Gondoland.

Tento čtyřicetidílný pořad vznikl v roce 1990, každý díl trvá zhruba 11 minut. K tomuto pořadu vydalo také nakladatelství SNTL a SPN výukový materiál v podobě textů a pracovních sešitů pro děti. Materiály s konverzací mezi dvěma hlavními hrdiny tohoto seriálu jsou volně ke stažení na stránkách České televize nebo také vyšly v týdeníku Televize.

„V pohádkové zemi se děti setkají nejen s postavičkou Velkého Muzzyho, ale i s králem, královnou, princeznou, zahradníkem a dalšími hrdiny, kteří nás budou příběhem provázet.“¹⁵ Pro děti, které s angličtinou teprve začínají, by bylo dost obtížné se v příbězích orientovat, a proto jsou tu dvě postavy, které příběhem provází. Pomocí obrázků a jiných pomůcek se dětem snaží vysvětlit, o co půjde, aby i bez českého překladu příběhu porozuměli. Těmito prostředníky jsou Derek a jeho papoušek Ringo, který mluví také česky, ale aby mohl s Derekem odletět do Gondolandy, tak se stejně jako děti musí naučit anglicky.

Dalším anglickým pořadem, který můžeme najít v programu České televize je **Learning English with Ozmo**.

Tento třináctidílný seriál byl vyroben v produkci BBC v roce 2001. Každá část trvá cca 26 minut. K tomuto pořadu vyšla i brožurka plná různých cvičení a her pro děti, které se chtějí učit anglicky.

Výukový program Learning English with Ozmo je dělaný pro úplné začátečníky. Proto angličtina v něm je velmi jednoduchá. Postavičky, které se zde objevují, mluví

¹⁵ Česká televize [online]. Dostupné z URL: <www.ceskatelevize.cz>

pomalu a srozumitelně. Střídají se tu konverzace, písničky a videa z nejrůznějších oblastí komunikace. Každé dítě se díky tomuto programu může naučit mnoho nových slovíček a ještě se u toho pobavit. Proto je velmi vhodný do výuky anglického jazyka ve škole.

Poslední kreslený pořad pro začátečníky či mladší žáky základní školy se jmenuje **Telling Tales**.

Tento desetidílný seriál vznikl v roce 2010. Každý díl trvá přibližně 6 minut. Ke každému dílu jsou na webu České televize k dispozici přepisy anglické konverzace.

Jedná se příběhy zvířátek a jiných kreslených postavíček, které každý den zažívají nějaká dobrodružství. Nemluví se zde mnoho a vše je dokresleno pěknými obrázky, takže i děti, které s angličtinou teprve začínají, nemají velký problém s porozuměním, protože je to jasné z obrázkového příběhu.

Telling Tales je deset příběhů, které dokážou zpestřit výuku anglického jazyka a naučit děti několik nových slovíček i vět.

Česká televize nabízí i pořad s názvem **Adult English Zone**, v překladu tedy Angličtina pro dospělé. Ovšem i když v názvu máme slovíčko dospělí, můžeme tento pořad použít i na základní škole.

Tento šestadvacetidílný seriál vznikl v roce 2000. Každý díl má 26 minut.

Jedná se o pořad, který nás provází po zemích, kde se domluvíme anglicky. Je doprovázen českými titulky a tak se dá využít již u žáků sedmé třídy. Žáci si alespoň doplní znalosti o různých zemích světa a ještě si u toho procvičí angličtinu. Kromě cestování se pořad zaměřuje i na situace každodenního života, ne všechny jsou pro žáky vhodné, musíme si tedy vybírat, co použijeme. Ale opět je to pěkné oživení výuky a motivace pro žáky vyšších ročníků. V současné době běží vysílání tohoto pořadu na ČT 2 v úterý večer a ve středu ráno.

Všechny pořady samozřejmě musíme pečlivě vybírat. Každý se hodí do jiného ročníku a k jinému tématu. Neměli bychom to také využívat až příliš často, aby hodiny anglického jazyka nebyli jenom koukání na televizi. Musíme si umět vybrat, co se nám do výuky hodí nejlépe a na použití pořadu ve škole se dobře připravit, aby si z toho žáci odnesli co nejvíce.

4.2 Využití televize ve výuce občanské výchovy

Jelikož se v průběhu základní školy probírá v občanské výchově velké množství témat, můžeme se také na programu televize setkat s velkým počtem pořadů, které se dají zařadit do výuky, aby podtrhli význam probírané látky.

Prvním z nich je například pořad s názvem „**ABCD ekologie aneb životabudič**“. Tento cyklus hraných skečů, který vznikl v roce 2001, uvádí Miroslav Vladyka a Petr Vacek.

Každý díl trvá pouhé 4 minuty. Cílem každého dílu je ukázat, jakým způsobem žijeme v 21. století, jak se chováme k přírodě a hlavně, jak naše chování změnit a šetřit tak nejen naše životní prostředí, ale i naše peněženky. Tento pořad nám nabízí konkrétní rady, a nápady, jak se chovat šetrněji. Jde o takové rady, podle kterých se v každodenním životě může řídit každý z nás a bude tak šetřit přírodu i svoji kapsu.

Pořad je vhodný zařadit do výuky občanské výchovy, když se probírá ekologie. Aby si žáci uvědomili, co to je, a jak oni sami mohou přispět.

Dalším pořadem je „**To musíš vidět**“. Tento pořad ukazuje dětem různé způsoby trávení volného času. Od různých sportů až po zajímavé koníčky.

Tento pořad vznikl v roce 2007. Jeden díl trvá zhruba 12 minut.

Tímto „hobby magazínem“ děti provází Matouš Ruml a ukazuje jim, jakými způsoby se dá trávit volný čas. Tento pořad je velmi dobrý do výuky občanské výchovy, protože si třeba zde děti vyberou, co budou ve svém volném čase dělat.

Pořad, který se zabývá úplně jiným tématem, se jmenuje „**Tohle jsem já**“. Tento seriál se věnuje typickým teenagerovským tématům. Jako jsou např. rodiče, první lásky, ale nejdůležitějším tématem, o kterém je třeba mluvit, je téma anorexie.

Tento cyklus příběhů různých dívek vznikl v roce 2000. Každý díl trvá 13 minut.

V každém díle se podíváme na příběh jedné slečny. V díle s názvem Markéta se setkáváme právě s tématem anorexie. Tato mladá slečna se chce stát tanečnicí. Začne cvičit a hubnout. Bohužel je na sebe tak tvrdá, že nakonec skončí v nemocnici.

Na základní škole je velmi důležité o takových tématech se žáky hovořit. Ukázat jim, co se všechno může stát, pokud přestanou jíst, jak to může skončit, že každý člověk nemůže být hubený jako modelky v časopisech. Učit je mít rád sám sebe a nenechat se ovlivňovat médii.

Jiným pořadem, který můžeme zařadit do výuky občanské výchovy je „**Evropa dnes**“. Tento cyklus pořadů se zabývá současnými problémy v evropských zemích.

Vznikl v roce 2008 a každý díl trvá 28 minut.

V každém díle se seznámíme s jedním nebo několika mladými obyvateli dané země, který nás provádí po zajímavých oblastech a ukazuje nám situace nebo problémy, které se zde řeší. Jeden díl nese název např. Portugalsko. V tomto díle se seznámí s Joane, který pracuje v Lisabonu. Tento chlapec vyrůstal v Německu, ale nenaučil se pořádně německy ani portugalsky. V Lisabonu tedy zažívá pocit vykořeněnosti. Ale umí se s tím poprat a vynahrazuje si to svým koníčkem- fotografováním. Setkáváme se i s dalšími mladými lidmi, kteří řeší bydlení, práci apod.

Setkáme se tady tedy nejen s kulturními a přírodními památkami evropských zemí, ale setkáváme se i s problémy, které se mohou stát každému z nás. A je dobré, aby si žáci uvědomili, jak se v různých situacích zachovat.

Další pořad nese název „**Jeden společný svět**“. Tento pořad se nám snaží ukázat, jak se chovat k postiženým lidem.

Vznikl v roce 2009, má osm dílů a z toho každý trvá 19 minut.

Tento vzdělávací cyklus nám ukazuje, že postižení lidé jsou normální lidé, kteří žijí mezi námi. Jsou stejní jako my, bohužel musí žít s nějakým hendikepem. V tomto pořadu se dozvídáme, jak můžeme takovému člověku pomoci. Protože se někdy naše dobře míněná pomoc může otočit v úplný opak.

Žáci by si měli uvědomovat, že kolem sebe mají různé lidi a že je důležité snažit se pomáhat. V tomto pořadu se dozví různé informace o lidech s hendikepem např., „že hluchoslepí lidé nejsou odříznuti od světa, jsou schopni komunikovat pomocí Lormovy prstové abecedy a sdílet s vidoucími a slyšícími společné prožitky. Pořad obsahuje též ukázkou z jejich divadelního představení.“¹⁶

16 Česká televize [online]. Dostupné z URL: <<http://www.ceskatelevize.cz>>

Další pořad, který můžeme zařadit do výuky, např. když probíráme hodnoty je **Děti z Afriky**. Tento seriál „o dětech a pro děti“¹⁷ přibližuje život dětí v Africe. To co je pro děti u nás samozřejmost, je pro děti v Africe jenom sen.

Tento desetidílný pořad vznikl v roce 2003 a každý díl trvá 14 minut.

První díl vypráví příběh Arnolda, který žije v Kapském městě. Vypráví o svých koníčkách a přáních. Arnold žije daleko od své školy, proto musí každý den dojíždět. Žije v černošské čtvrti, protože dříve to fungovalo tak, že na bohatství se podíleli jen běloši a odsunuli černochy, co nejdál.

Žáci se z tohoto dokumentu dozvídají o odlišných životech a životních snech dětí z Afriky.

Jiný velmi zajímavý pořad se jmenuje **Dětská záchranka**. Tady se děti mohou naučit základy první pomoci.

Tento cyklus vznikl v roce 2009. Celý cyklus obsahuje deset dílů s těmito názvy: Zástava srdce, Zlomenina, Pád z výšky, Silné krvácení, Astmatický záchvat, Popáleniny a opařeniny, Dušení, Požití jedovaté kapaliny, Epileptický záchvat a Záchrana tonoucího.

Protože se každé dítě může stát svědkem nehody nebo nějakého jiného úrazu, mělo by vědět, jak v krizové situaci zareagovat. V tomto pořadu se tři kamarádi nachomýtnou u různých případů a snaží se zasáhnout. Odborný lékař jim pak vysvětluje, co udělaly dobře nebo jak to má být správně. Díky animovaným obrázkům si žáci dokreslí představu, o tom jak to v těle funguje a co se v těle v daný okamžik odehrává.

Je důležité, aby každý uměl pomoci, když se někomu něco stane, proto je důležité zařadit takový pořad do výuky.

Posledním pořadem, který bych zmínila, nese název „**Etiketa**“. V tomto cyklu nás Ladislav Špaček seznámí se základními pravidly společenského chování.

Tento pořad vznikl v roce 2004.

Společně s Ladislavem Špačkem, který nás vezme na různé společenské události, sledujeme chování lidí. Pokud se chovají nevhodně, pan Špaček to opraví, jak by to správně mělo vypadat.

¹⁷Česká televize [online]. Dostupné z URL: <<http://www.ceskatelevize.cz>>

Pro žáky na základní škole vybereme jen díly, které představují společenskou situaci jim blízkou, aby věděli, jak se správně zachovat. Základy slušného chování musí mít každý.

4.3 Využití videa a DVD ve výuce anglického jazyka

V této části se podíváme na dostupné výukové materiály na video/DVD, pro výuku anglického jazyka.

První video je zaměřené na výuku reálií Velké Británie s názvem „**This is Britain**“. Toto video je určeno pro děti mezi 10-11 lety. Je vhodné pro děti, které s angličtinou začínají.

Po Velké Británii provází děti ve věku kolem 10 let. Představují nám tradiční kulturu Velké Británie. Zaměřují se rodinu, na rodinný život, tradiční festivaly. Celé video je připraveno velmi zábavnou a zajímavou formou, takže to děti baví. Díky tomuto videu vidí rozdíly mezi životem u nás a ve Velké Británii.

Samozřejmě jsou k tomuto videu k dispozici materiály pro učitele i pracovní listy pro žáky. Video trvá 30 minut a je rozděleno do kratších časových úseků v jednotlivých částech Británie. Po každé části máme opakování nejdůležitějších slovíček. Toto video má dva díly.

Další video využitelné ve výuce anglického jazyka je švédský výukový komplet zaměřený na konverzaci v anglickém jazyce, jeho název je „**A living society- Britain**“. Toto video je vhodné pro všechny věkové kategorie. Je zde používán hovorový, ne příliš obtížný jazyk.

Vydavatelství Direct Film nám nabízí několik epizod, ve kterých jsme svědky různých konverzací mladých Angličanů. Všem je dobře rozumět, nemluví rychle a díky tomu se žáci mohou učit naslouchat anglickému jazyku, ale i se podle toho naučit mluvit.

Součástí tohoto videa je publikace, ve které najdeme veškeré texty konverzací. Dále také slovníček s nejdůležitějšími pojmy a metodický rádce, jak s videem pracovat. Celý komplet je možné koupit na video či DVD.

Dalším videem, které nám může zpestřit výuku angličtiny ve škole je „**UK Kids**“ také od vydavatelství Direct Film.

Toto video obsahuje šest tematických celků z oblastí běžného života. Je tu téma Muzika, Na farmě, Přátelé, Comics, Sport, Na jevišti. Vše se odehrává v přirozeném prostředí dětí- tedy v rodině, ve škole, v zájmových kroužcích a mezi přáteli. Video je vhodné pro začátečníky i pro pokročilé. Používá se tu jednoduchá angličtina a díky hraným scénkám není problém pochopit, o čem se hovoří.

K videu je k dispozici doprovodná učebnice, která obsahuje veškeré texty, ale i cvičení na zopakování slovní zásoby a gramatiky. Děti se tak učí zábavnou formou a ještě se učí naslouchat rodilým mluvčím.

Samozřejmě různých videí a DVD pro výuku anglického jazyka je spousta. Je důležité si vybrat vždy video, které nám konkrétně zapadá do výuky, a které žákům výuku zpříjemní a rozšíří jejich obzor znalostí. Nejčastěji se ve školách používají videa/DVD, která jsou přímo připravena k učebnici Angličtiny, která se ve škole používá.

4.4 Využití videa a DVD ve výuce občanské výchovy

Jak jsem již zmiňovala, vhodných video doplňků pro občanskou výchovu není mnoho. Mě byla doporučena tato dvě videa. Jedním z videí je tzv. **Zelený balíček**. A druhým videem vhodným do výuky je „**Promluvme si o AIDS**“.

Zelený balíček se skládá z příručky pro učitele, materiálů pro žáky, videa a CD-ROMu. Tento balíček je určen pro učitele a žáky na druhém stupni základní školy. Jeho úkolem je doplnit výuku zábavnou formou. Hlavním cílem Zeleného balíčku je zlepšovat chování žáků vůči životnímu prostředí.

Videokazeta je nabitá animovanými klipy, které žákům přináší patřičné modely chování vůči životnímu prostředí. Žáci se mají ponaučit, jak se chovat ke svému okolí, jak neničit a neznečišťovat životní prostředí, ale jak naopak pomoci. Celá videokazeta je rozdělena na 22 témat, které jsou obsaženy v 5 kapitolách:

- „1. Složky životního prostředí: zde se nacházejí témata zaměřená na vzduch, vodu, půdu a biologickou rozmanitost
- 2. Ohrožení životního prostředí: s tématy urbanizace, hluk, odpady, chemické látky
- 3. Činnosti člověka a jejich vlivy: obsahuje témata energie, doprava, průmysl, zemědělství, lesnictví a turistika

4. Globální problémy: pojednává o tématech změna klimatu, ubývání ozonu, okyselování a problematika moří a oceánů

5. Hodnoty: zabývá se tématy etika a konzumní společnost, lidské zdraví a životní prostředí, občanská práva a odpovědnost za budoucnost Země.¹⁸

Žáci se po zhlédnutí jednotlivých kapitol dozvídají nové věci z daných oblastí. Díky přiloženému CD-ROMu si pak můžeme ověřit, zda dávali pozor a jaký je jejich postoj k životnímu prostředí.

Druhým již zmíněným videem je video s názvem „**Promluvme si o AIDS**“. Prostřednictvím tohoto videa se žáci dozvědí, co to vůbec virus HIV a AIDS je. Zjistí, jak je možné se daným virem nakazit a asi nejdůležitější částí videa je, jak se mohou chránit. Protože lidé nakažení virem HIV jsou běžnou součástí společnosti, podíváme se, jak se k takovým lidem chovat v běžném každodenním styku. A také se žáci dozvědí, kam se mohou v případě potřeby či zájmu obrátit o radu nebo o pomoc.

Video se skládá z projevu odborníka, který se prolíná s diskuzí dětí na toto téma. Není to žádné nudné poučování, ale takové normální a zajímavé popovídání o velmi nebezpečné nemoci, o které se nikde moc nemluví a žáci o ní nemají většinou ani ponětí.

Další videomateriál můžeme najít na stránkách www.berjak.cz, kde jsou dostupná krátká videa s těmito tématy: Drogy a neurony, Alergie, Rakovina, Cukrovka, Stres, Těhotenství a porod, Znásilnění, Etapy lidského života, Pohlavní život.

4.5 Využití počítače a internetu ve výuce anglického jazyka

Nejdříve se podíváme na počítačové výukové programy pro anglický jazyk.

Prvním programem je balíček **Langmaster Angličtina Premium pro děti**. Tento soubor obsahuje šest výukových CD. Díky tomuto programu můžeme vyučovat angličtinu zábavnou formou. Děti se prostřednictvím cvičení, testů a videí, naučí nová slovíčka, gramatiku, ale procvičují také poslech a výslovnost. Tyto CD-ROMy, jsou dělané pro začátečníky, ale i mírně pokročilé, proto se dají využít i na začátku výuky anglického jazyka na základní škole.

Další CD-ROM pro výuku anglického jazyka je **Angličtina efektivně**. Toto je multimediální výukový kurz anglického jazyka, který prostřednictvím ozvučených

18 Zprávy o životním prostředí [online]. Dostupné z URL: <<http://www.ekolist.cz>>

fotopříběhů učí děti konverzaci v běžných situacích každodenního života, např. při nakupování, v ZOO, na návštěvě u kamaráda atd. Dále jsou zde poslechová a překladová cvičení. Které učí děti angličtinu poslouchat, ale i umět produkovat. Tento kurz obsahuje i multimediální výklad gramatiky pomocí animací. Děti si tedy vše mohou vyslechnout, vyzkoušet a otestovat.

Díky tomu, že si vše projdou a vyzkouší sami, tak si toho zapamatují mnohem víc než z nudného výkladu učitele před celou třídou.

Posledním programem, který bych zmínila, i když programů pro výuku anglického jazyka je nepřeberné množství, je „**Talk more**“. Tento výukový interaktivní CD-ROM je zaměřen na konverzaci a výslovnost. Díky 70 minutám video výuky, procvičování výslovnosti s možností nahrávání a 10 kvízům, si žáci mohou zdokonalit svoje konverzační dovednosti i se správnou výslovností. Objevují se tu opět témata z každodenního života- pozdravy, telefonování, návštěva restaurace atd. Celý program je namluven rodilými mluvčími.

První webovou stránkou, vhodnou pro zpříjemnění a zefektivnění výuky anglického jazyka je stránka: www.helpforenglish.cz. Na této stránce si děti mohou procvičovat, cokoliv, co jim nejde. Na této stránce najdeme slovíčka, gramatiku, četbu, výslovnost, reálie. Vše, co se na základní škole v hodinách anglického jazyka vyučuje.

Dalším internetovým odkazem je: www.english-online.cz. Tady si žáci mohou opět procvičit slovní zásobu, gramatiku, ale také porozumění textu a poslech. I když je zde spousta možností, musíme vždy žákům vybrat konkrétní cvičení, které bude odpovídat jejich znalostem, aby jim to bylo prospěšné a procvičili si, co už umí a naučili se něco nového.

Třetí a poslední stránkou, kterou bych zmínila je: www.e-gramatica.com. Tato stránka je zaměřena výhradně na gramatiku. Děti si zde mohou procvičovat jednotlivé gramatické problémy, prostřednictvím testů. Pokud si s něčím neví rady, je tady samozřejmě k dispozici i vysvětlení pravidel angličtiny, které si pročtou a pak vyzkouší ve cvičení nebo testu. Tím si upevní znalosti gramatiky anglického jazyka formou,

kdy si musí pomoci sami, ne že jim učitel předhazuje pravidla a oni si musí všechno pamatovat.

4.6 Využití počítače a internetu ve výuce občanské výchovy

Nyní se podíváme na CD-ROM připravený speciálně pro výuku občanské výchovy.

Jediným využitelným CD-ROMem pro tento předmět, který jsem našla, je „**Česká multimediální encyklopedie**“, která obsahuje 45 000 hesel, 3000 ilustrací a spoustu zvukových a filmových ukázek, pro vysvětlení pojmů. Tato encyklopedie je vhodná pro výuku občanské výchovy, kdykoli žák nebude něčemu rozumět, má možnost si to v této multimediální encyklopedii vyhledat a pomocí obrázků a ukázek pojem snadněji pochopit.

Kromě výukových CD-ROMů se dá velmi dobře využít, ve výuce anglického jazyka a občanské výchovy, internet. Nikdy nesmíme nechat žáky jen tak si během hodiny něco hledat na internetu. Musíme mít vždy připravenou konkrétní stránku, a co na ní mají dělat.

Internetových stránek zaměřených konkrétně na občanskou výchovu není moc. Jendou z nich je: www.komen1.estranky.cz. V sekci občanská výchova najdeme zpracování témat občanské výchovy. Jsou zde odkazy na téma: zvyky, práva, krizové situace, Evropané. Děti si mohou vybrat jednotlivá témata a na některých odkazech si o tématu přímo přečíst, nebo někde se dozvídat informace formou her a videí.

Další stránkou je www.testpark.cz, kde si žáci mohou otestovat všeobecné znalosti z občanské výchovy. Zase zde učitel musí vybrat konkrétní test, který si mají žáci udělat, protože je zde spousta nesmyslných testů.

Online stránek s občanskou výchovou není moc, ale témat probíraných v tomto předmětu je velká spousta, proto učitel může vyhledat stránku zaměřenou vždy na jednotlivé téma a žáci mohou pracovat s informacemi z dané stránky. Nebo jim učitel může zadat nějaké téma a žáci se naučí, jak informace na internetu vyhledávat a později zpracovávat.

4.6.1 Využití interaktivní tabule ve výuce anglického jazyka a občanské výchovy

V nedávné době vydalo nakladatelství **Fraus** nové učebnice pro výuku občanské výchovy, jejíž součástí je i program dělaný speciálně na interaktivní tabuli. Vše co si žáci mohou přečíst v učebnici, si v zápětí mohou procvičit na interaktivní tabuli. Díky tomu je téma zábavnější, žáci se během hodiny pohybují, učí se zábavnou formou a pamatují si z hodiny více než jen z nudného čtení článků v knížce.

To samé můžeme najít v edici učebnic pro výuku angličtiny: **Project**. Vše, co se probírá v knížce je součástí programu pro interaktivní tabuli a tak si děti společně mohou, probíranou látku, slovíčka, výslovnost nebo cokoli jiného, zopakovat.

4.7 Využití knih a časopisů ve výuce anglického jazyka

Nejčastěji využívané knihy ve školách jsou od nakladatelství **Longman**. Toto nakladatelství přináší projekt „**Čteme s tučňákem**“. Hlavním cílem tohoto projektu je zapojit četbu Penguin Readers do hodin anglického jazyka. Knihy od nakladatelství Longman mají různé úrovně, proto je můžeme využít od 5. až do 9. třídy. Cílem je, aby se děti naučily číst anglický text, aby porozuměly slovíčkům a setkaly se vůbec s angličtinou z reálného světa nejen z učebnic. K projektu Penguin Readers je samozřejmě spousta doprovodných materiálů, které pomohou učitelům hodinu s využitím knih připravit.

Časopisů, které jsou dělané pro výuku anglického jazyka, je mnoho. Zase záleží na úrovni žáků a výběru učitele.

Pro začátečníky je časopis **Click**. Tento časopis je připraven v teenagerovském stylu. Pohled na svět odpovídá žákům 5.- 6. Třídy. Objevují se tu témata jako sport, hudba, celebrity, které doplňují hry, kvízy a komiksy. Tento časopis se dá využít se začátečníky, protože je zde použita jednoduchá angličtina všechny texty jsou doplněny obrázky. Přirozenou cestou si tu začátečníky budují základy svých jazykových dovedností.

Pro mírně pokročilé je tu časopis **Crown**. Tento časopis využívá témata ze života teenagerů a z Anglicky mluvících zemí celého světa pro rozvoj žákovy schopnosti porozumět, číst, psát a mluvit v anglickém jazyce. Každý díl časopisu obsahuje odkaz na webové stránky, kde si děti mohou poslechnout různé audio nahrávky a podívat

se na anglická videa, která odpovídají tématu. Na těchto stránkách jsou připraveny doplňující materiály i pro učitele.

Pro pokročilé je připraven časopis **Team**. S tímto časopisem se žáci učí pomocí užívání a procvičování jazyka. Setkají se zde s aktuálními tématy z celého světa. I tento časopis obsahuje odkaz na webové stránky, kde se žáci setkávají s aktualitami ze světa, ale také zde mohou chatovat se žáky z různých zemí a procvičovat si tím svoji angličtinu.

Pro studenty s ještě vyšší úrovní anglického jazyka je tu časopis **Current**. Tento časopis obsahuje autentické texty, ve kterých se studenti setkávají s anglickými idiomy a prohlubují jejich jazykové znalosti a dovednosti. Časopis rozšiřuje slovní zásobu, znalost frází a odborných výrazů. Podporuje komunikaci a porozumění textům s různými tématy. I zde najdeme odkaz na internetové stránky, kde si žáci mohou poslechnout audi nahrávky, podívat se na videa k tématům a chatovat si s lidmi z různých koutů světa a tím dále rozšiřovat jazykovou komunikaci.

Pro vyšší úroveň anglického jazyka jsou tu ještě dva časopisy, které jsou sice určené primárně pro střední školy, ale velmi často se používají ve vyšších ročnících základních škol. Je to časopis **Bridge a Friendship**. Oba časopisy jsou velmi podobné, těm, které jsem již zmiňovala.

I když se může zdát, že tištěná média už nikdo nečte, ve škole jsou stále velkým pomocníkem. Pro děti je práce s časopisy nebo knihami velmi zábavná a hlavně si díky těmto tištěným médiím rozšiřují svou znalost jazyka nenásilnou formou, ze které si odnesou mnohem víc, než z nudného výkladu při hodině.

4.8 Využití knih a časopisů ve výuce občanské výchovy

Ve výuce občanské výchovy jsem se setkala vždy pouze se dvěma učebnicemi a to od nakladatelství **Fraus** nebo od nakladatelství **Albra**. Ovšem knihy jako takové se výuce občanské výchovy využívají jen málo. Knihy se dají použít, když se probírají témata, jako jsou např. tradice, kultura, náš stát, moje město apod. Ovšem všechny tyto témata jsou zpracovány i v učebnici, proto se žádné knihy v hodinách občanské výchovy často nepoužívají.

S využitím časopisu je to velmi podobné. Časopisy se ale naopak dají využít u témat, která se týkají života dospívajícího člověka. Samozřejmě učitel musí vybrat časopis a téma velmi pečlivě. Ale zase všechno je zpracované v učebnici, proto se často časopis ve výuce občanské výchovy nepoužívá.

Tištěná média v občanské výchově, která se používají docela často, jsou noviny. Většina učitelů vyžaduje po svých žácích, aby měli přehled, co se děje kolem nás, proto musí číst noviny a v hodinách se pak nejaktuálnější události rozebírají. Díky tomu nejsou hodiny jen plné učebnicových teorií, ale žáci se zajímají a dozvídají se o skutečném světě, o tom, co se kolem nich děje.

5. Výzkum

5.1 Výzkumný problém

V této kapitole jsou prezentovány výsledky výzkumu, jehož cílem bylo zjistit:

- 1) postoje učitelů ke klíčovým kompetencím
- 2) jakým způsobem klíčové kompetence u žáků rozvíjí
- 3) do jaké míry jsou při rozvíjení klíčových kompetencí u žáků využívána média

Tyto cíle tvoří jádro problému, který je v práci řešen.

5.2 Výchozí teze

- 1) V poslední době se hovoří o změnách ve školství v souvislosti s požadavkem rozvíjení klíčových kompetencí u žáků. Tento požadavek je přijímán učiteli v rozdílné míře.
- 2) Z literatury dostupné v České republice vyplývá, že v současné době jsou různé možnosti, jak rozvíjet klíčové kompetence u žáků.
- 3) Z ohlasů učitelů i odborných článků v pedagogických časopisech se lze domnívat, že učitelé nebyli dostatečně připravováni.
- 4) Dle názorů učitelů ZŠ, jsou školy v současné době dobře vybaveny, nejen technicky, ale i materiálně. Tyto pomůcky jsou v práci různých učitelů a v různých předmětech, využívány odlišně.
- 5) Z předvýzkumu vyplynulo, že učitelé neměli dostatečné proškolení v oblasti médií před zavedením ŠVP do škol.
- 6) Přesto je patrna snaha mnohých učitelů využívat veškeré dostupné technické prostředky pro rozvíjení klíčových kompetencí u žáků.

5.3 Výzkumné otázky

- 1) Jakým způsobem se odráží požadavek RVP na rozvoj klíčových kompetencí v práci učitele?
- 2) Jak jsou učitelé vybaveni znalostmi o metodách rozvíjení klíčových kompetencí?
- 3) Jak učitelé hodnotí své možnosti vzdělávání v oblasti klíčových kompetencí?
- 4) Jaké metody využívají učitelé na dvou vybraných školách v Trutnově?

- 5) Jaké mají učitelé možnosti vzdělávání?
- 6) Do jaké míry využívají učitelé zkoumaných škol technické vybavení školy pro rozvíjení klíčových kompetencí?

5.4 Metoda výzkumu a soubor respondentů

Výzkum byl rozdělen do dvou částí. Nejprve byl proveden výzkum pomocí metody dotazníků pro učitele (celé znění v příloze 1) a pomocí strukturovaného řízeného rozhovoru s řediteli základních škol (příloha 2). Dále byla také provedena analýza programové nabídky televize, multimédií, internetu a časopisů.

Při zpracovávání dotazníku jsem zohledňovala zásady pedagogického výzkumu. V dotazníku bylo využito kombinace otázek otevřených a uzavřených, kde respondenti vybírají z nabízených možností, ale i otázky otevřené, kde mohou napsat svůj názor nebo svou zkušenost.

Ke zpracování se vrátilo 50% dotazníků. Viz tabulka č.1

Charakteristika respondentů	Základní škola 1	Základní škola 2	Celkem
Dotazníky pro učitele			
Dotazníků k vyplnění	30	30	60
Odevzdaných dotazníků	67%	34%	50%
Délka praxe učitelů	25% s délkou praxe do 5 let 10% s délkou praxe do 10 let 35% s délkou praxe do 15 let 10% s délkou praxe do 20let 20% s délkou praxe nad 20 let	0% s délkou praxe do 5 let 30% s délkou praxe do 10 let 50% s délkou praxe do 15 let 20% s délkou praxe do 20let	

		0% s délkou praxe nad 20 let	
--	--	------------------------------	--

Dotazník je strukturován ve čtyřech oblastech:

- 1) První část je zaměřena na znalosti učitelů v oblasti klíčových kompetencí. Zda se učitelé v této oblasti vzdělávají, jestli je škola podporuje ve vzdělávání a poskytuje jim informační materiály o klíčových kompetencích, jakým způsobem připravovat hodiny, aby učitelé rozvíjeli klíčové kompetence u žáků a zda měli učitelé možnost zúčastnit se školení v souvislosti se zavedením ŠVP.
- 2) Druhá část zkoumá, jestli se po zavedení ŠVP změnilo učitelovo přípravy na vyučování. Jestli přizpůsobili své vyučovací hodiny rozvíjení klíčových kompetencí, a jaký má tato reforma přínos.
- 3) Ve třetí části je připravena baterie aktivit. Cílem je zjistit zda učitelé tyto vybrané aktivity ve výuce využívají.
- 4) Poslední část dotazníků zkoumá, jakým způsobem učitelé využívají média ve výuce. A do jaké míry jim média pomáhají při rozvíjení klíčových kompetencí.

Takto připravený dotazník byl předán učitelům 2. stupně na dvou základních školách v Trutnově.

Základní škola 1

Základní škola 1 je úplná základní škola s devíti postupnými ročníky. Celá škola má kapacitu pro cca 700 žáků. Škola, se zaměřuje na integraci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, ale také má zaměřené třídy speciálně na sport.

Škola je vybaveny několika speciálními učebnami. Co se týká materiálně technického vybavení školy, nejdůležitější jsou dvě počítačové učebny s připojením na internet. Škola je dále také dobře vybavena audiovizuální technikou, tři učebny jsou multimediální a jedna třída na 2. stupni je vybavena interaktivní tabulí s dataprojektorem. Kromě toho mají

učitelé své kabinety vybaveny počítači s přístupem na internet, k dispozici mají i tiskárnu a kopírku v kanceláři.

Prioritou školy je vzdělávání v oblasti speciální pedagogiky, ale také v oblasti výpočetní a komunikační techniky. Vedení školy podporuje vzdělávání učitelů v oblasti výpočetní techniky. Cílem je, aby učitelé zvládali rutinní práci na počítači, aby se při výuce mohli zaměřit na metodickou stránku využití technických pomůcek.

Každá škola má svá specifika tím, co žákům nabízí, se odlišuje od jiné školy.

Tato škola velmi pozitivně reagovala na změny, které s sebou reforma přinesla. Nabízí žákům základní vzdělávání zaměřené na získávání dovedností, rozšířenou výuku jazyka, práci s výpočetní technikou a nejrůznější sportovní aktivity. Škola podporuje aktivní metody učení, které se zaměřují na každého žáka jako na jednotlivce.

Výchovné a vzdělávací strategie škola zaměřuje na utváření a rozvíjení klíčových kompetencí u žáků. Na základě RVP ZV vytvořila škola svůj vzdělávací program, který se ztotožňuje s RVP v dosahování cílů i klíčových kompetencí. Hlavní cíle školy jsou naučit žáky učit se a motivovat je pro celoživotní vzdělávání, naučit je všestranné komunikaci, spolupráci a toleranci k ostatním, vést je k tvořivému a logickému myšlení, pomoci žákům uvědomovat si své dovednosti a schopnosti a využívat jich, respektovat svoje okolí a být schopen žít společně s ostatními.

Z ŠVP základní školy 1, vyplývá, že podporuje učitele v rozvoji vzdělání v oblastech klíčových kompetencí i mediální výchovy a že se snaží mít, co nejlepší vybavení, které by učitelům pomohlo při rozvíjení klíčových kompetencí u žáků.

Základní škola 2

Základní škola 2 poskytuje úplné vzdělání od 1. do 9. třídy. Školní kapacita je také cca 700 žáků. Tato škola je zaměřena především na sport. Žáci jsou členy nejrůznějších školních klubů zaměřených na běžecké lyžování, karate, horolezectví, kanoistiku, cyklistiku, atletiku, fotbal, tenis, basketbal a další sporty. Škola se v poslední době zaměřuje i na výuku cizích jazyků, což do nedávna ještě nebylo její silnou stránkou.

Celý komplex školy se skládá ze čtyř částí. Tato velká škola má mnoho odborných učeben, jazykové a počítačové učebny.

Co se týče technického vybavení školy a práce s novými technologiemi se škola označuje za „Školu moderních technologií a přístupů.“

Tato škola využívá moderní technologie, jako jsou například počítačové učebny, internet dostupný po celé škole a multimédia, která jsou k dispozici i po skončení výuky, během volného času žáků. Žáci si tedy mohou vyzkoušet v praxi teoreticky získané dovednosti, hned po skončení výuky, tím jsou vedeni k samostatnosti. Škola se také zaměřuje na neustálé vzdělávání pedagogů. Žáci jsou pod vedením zkušených pedagogů tedy vedeni k samostatnosti, schopnosti se učit a rozhodovat se v kritických situacích. Ve výuce je často využívána skupinová a projektová metoda.

Ve škole je téměř 50 učitelů s odbornou kvalifikací pro výkon pedagogického povolání. Učitelé jsou kromě výuky svých předmětů pověřováni dalšími činnostmi, jako například výchovným poradenstvím, správou počítačové sítě, správou knihovny nebo prevencí sociálně-patologických jevů.

Činnost této školy je rozdělena do tří různých pilířů. Jeden z nich je zaměřen na sportovní činnost. Další se věnuje dětem se zdravotním, tělesným i smyslově postiženým dětem a dětem s poruchami chování. Třetí pilíř je bez specifického zaměření.

Všechny tři pilíře mají stejnou obsahovou část, s tím že sportovní třídy mají rozšířený výukový plán o větší počet tělesné výchovy a ve speciálních třídách se preferuje individuální přístup a díky menšímu počtu žáků se upravuje obsah učiva. Důraz na základní škole 2 kladou nejen na rozvoj znalostí a vědomostí, ale také na rozvoj dovedností, které žáci využijí v dalším životě či studiu.

Ze školního vzdělávacího programu této školy také vyplývá, že se snaží přizpůsobovat změnám, které reforma přináší. Škola má moderní vybavení, učitelé mají možnost využívat moderní technologie pro výuku, vedení školy podporuje vzdělávání učitelů v oblasti nových technologií a přístupů. Učitelé jsou podporováni k rozvíjení klíčových kompetencí u žáků.

5.5 Výsledky výzkumu

5.5.1 Rozhovory s řediteli

Devět otázek speciálně připravených pro ředitele základních škol přineslo tyto výsledky.

Na základní škole 1, probíhal rozhovor s paní ředitelkou. Na této škole panuje pozitivní názor týkající se zavedení ŠVP. Škola se snaží přizpůsobovat změnám, které reforma přinesla. Ovšem objevily se tu i nějaké problémy v souvislosti se zpracováváním ŠVP.

Po zavedení RVP panovalo na této škole velké rozčarování. Jedinou motivací bylo, že si škola může ušít program sobě na míru. Ovšem při zpracovávání vedení školy i učitelé uvědomili, že jsou velmi svázaní RVP.

Práce na ŠVP se účastnilo jen několik učitelů, kteří se snažili vytvořit co nejlepší program pro školu i pro své vyučovací předměty. I zde ale nastal problém, protože učitelé, kteří na ŠVP pracovali, si ušili program sobě na míru a pokud pak učil předmět někdo jiný, tak mu to nevyhovovalo a ŠVP se muselo poupravit. Další problém je spatřován v tom, že dochází ke zpřeházení učiva a je potom obtížné pro žáky přestoupit z jedné školy na druhou. Na základní škole 1 je to ještě komplikovanější tím, že je to jazyková škola a pokud sem někdo chce přestoupit, musí dohánět i jazyk.

Ze strany vedení se na této škole dostává podpora v oblasti vzdělávání souvisejícím se změnami, které zavedení ŠVP do školy přineslo. Učitelé mají možnost účastnit se nejrůznějších školení. Vedení školy se zaměřuje na hospitace v hodinách jednotlivých učitelů a následně pak s učiteli probírá, jak změny začlenily do výuky, jak se zaměřují na klíčové kompetence apod. Ve škole jsou pořádány vzdělávací semináře, které mají usnadnit práci učitelům. Samozřejmě zde mají i dostatek publikací zaměřených na práci s klíčovými kompetencemi a jejich rozvíjení.

Vedení školy vyžaduje po zavedení ŠVP změny ve vyučovacích stylech učitelů. Učitelé jsou zrazováni od frontální výuky a vedeni k využívání skupinové práce, smartboardu, PC a internetu ve výuce. Někteří učitelé nemají se změnami výukových metod problém, někteří se to pomalu učí. U většiny učitelů pozoruje vedení školy snahu se změnami pracovat. Ale konkrétní názor si udělají až po delší době působení ŠVP ve škole.

Po zavedení ŠVP do školy se dle vedení základní školy v domcích velmi změnila požadavky na školu, což není dáno pouze ŠVP, ale i dobou. Škola je vybavena PC učebnami, specializovanými učebnami pro jednotlivé předměty, některé třídy jsou nově vybaveny diaprojektory a škola má samozřejmě i spoustu nových učebnic a didaktických pomůcek. Už na prvním stupni se děti učí využívat nejrůznější didaktické pomůcky ve výuce, aby to pro ně nebyl později v životě problém.

Velkou změnou pro tuto školu byl požadavek naučit se společně komunikovat, aby spolu učitelé rozebírali úspěchy i neúspěchy ve vyučování. Cílem hospitací není někoho kritizovat, ale naučit se společně o problému hovořit. Škola zavedla metodu sebehodnocení u učitelů i žáků. Žáci dostávají velký prostor pro seberealizaci, ale bohužel toho dokáží také zneužít.

Podle paní ředitelky a jejího zástupce je největší problém to, že žáci nepochopili smysl reformy, jímž je aby se žáci chtěli učit, aby to bylo něco příjemného, aby vzdělávací proces byl příjemnou cestou pro učitele i žáky.

Dle názoru vedení, se se změnami, které reforma přinesla, daří pracovat.

Ředitel základní školy 2, přistupuje ke klíčovým kompetencím a změně cílů vyučování pozitivně.

Na otázku, zda vidí v zavedení klíčových kompetencí jako cílů výuky pozitivní změnu, odpověděl, že ano. Řekl, že kompetence jsou pozitivní změnou, protože díky nim se přizpůsobují cíle vzdělávání potřebám doby.

Na základě RVP si základní škola 2 vytvořila také svůj školní vzdělávací program. Při jeho zpracování byly problémy v tom, že učitelé nepochopili to, co mají vlastně vytvořit. Všichni učitelé nebyli nadšeni ze změn, které reforma přinesla, mnohdy ani nevěděli, jaký to má smysl a potom jen neochotně spolupracovali na ŠVP.

Ve škole je velká podpora učitelů v oblasti klíčových kompetencí, učitelé mají k dispozici materiály týkající se klíčových kompetencí a jejich rozvíjení. Ředitel této

základní školy učitele motivuje pro práci s kompetencemi. Po zavedení ŠVP do škol jsou od učitelů vyžadovány jisté změny ve výuce. Ředitel kontroluje učitele, jakým způsobem se ve svých hodinách zaměřují na rozvíjení klíčových kompetencí. Dochází k monitoringu některých hodin, aby si byl pan ředitel jist, že se učitelé snaží na klíčové kompetence zaměřit.

Na základě reformy se učitelům dostává vzdělávání v oblastech, kterých se reforma dotýká, především v oblasti klíčových kompetencí, aby učitelé vůbec pochopili, o jakou změnu se jedná a jaký to má smysl. Samozřejmě mají učitelé k dispozici nové materiály pro využití ve výuce, které jim usnadní rozvíjení klíčových kompetencí u žáků. Škola kromě nových učebnic a didaktických pomůcek také rozšířila svou počítačovou techniku, kterou mohou učitelé využívat pro přípravu hodin, ale i přímo ve výuce.

I přes všechny změny, kterými škola v souvislosti se zavedením ŠVP prošla nelze říct, že by většina učitelů pochopila změny, které reforma přinesla. Spousta učitelů stále učí svým stylem, kterým učí už několik let a nechtějí na něm nic měnit. Někteří učitelé se snaží alespoň částečně své metody pozměnit, ale jen velmi málo učitelů se dle názoru ředitele skutečně zaměřuje na rozvíjení klíčových kompetencí.

5.5.2 Dotazníky pro učitele

V první části dotazníku, tedy v prvních 4 tabulkách se dozvíme výsledky, které byly zaměřené na obecnou tematiku klíčových kompetencí. Otázky ověřovaly, zda učitelé mají k dispozici materiály, pomůcky a metodiky, kde se dozví, co klíčové kompetence jsou a jak s nimi pracovat, jakým způsobem je nejlépe rozvíjet u žáků. Zda absolvovali nějaká školení, a jestli jim škola poskytla nějaké pomůcky, které by jim usnadnily práci při rozvíjení klíčových kompetencí.

Tab. č. 2

Ot. č. 1 Dostali jste materiály o klíčových kompetencích?

č. ot.	Klíčové kompetence		Základní škola 1	Základní škola 2
	Otázka	Odpověď		

1.	Dostali jste materiály o klíčových kompetencích?	Ne Málo Dost Spoustu	15% 50% 35% 0%	50% 30% 20% 0%

Výsledek první otázky je, že 50% dotázaných učitelů na základní škole 1 nějaké materiály o klíčových kompetencích dostalo, ale podle jejich názorů bylo materiálů jen málo na to, aby byli schopni kvalitně rozvíjet klíčové kompetence u žáků. Dalších 35% dotázaných učitelů si myslí, že materiálů pro práci s klíčovými kompetencemi bylo dost. Jen 15% dotázaných učitelů nedostalo materiály žádné.

Na základní škole 2, podle 50% dotázaných učitelů neměli materiály o klíčových kompetencích žádné. Pouze 30% učitelů má pocit, že alespoň nějaké materiály k dispozici měli, ale jen malé množství. A jenom pro 20% dotazovaných učitelů bylo materiálů dost.

Tab. č. 3

Ot. č. 2 Zúčastnili jste se školení v oblasti klíčových kompetencí?

č. ot.	Klíčové kompetence		Základní škola 1	Základní škola 2
	Otázka	Odpověď		
2.	Zúčastnili jste se školení v oblasti klíčových kompetencí?	Ano Ne	80% 20%	20% 80%

Výsledek druhé otázky ukázal, že na základní škole 1 se 80% dotazovaných učitelů zúčastnilo školení v oblasti klíčových kompetencí. Většina učitelů, kteří se

zúčastnili nějakého školení, navštívili školení v souvislosti s tvorbou ŠVP. Někteří učitelé navštěvují semináře pro učitele a školení DVPP s názvem Škola jinak. Někteří učitelé se také účastnili školení s názvem Efektivní metody výuky.

Pouze 20% dotázaných učitelů nevyužilo žádné možnosti školení v oblasti klíčových kompetencí.

Základní škola 2, je přesným opakem základní školy 1. Na základní škole 2 se celých 80% dotazovaných učitelů nezúčastnilo žádného školení, které se týkalo klíčových kompetencí a jejich rozvíjení. Pouze 20% dotazovaných učitelů využilo možnost účastnit se školení v oblasti klíčových kompetencí. A většina učitelů z těchto 20% navštívila školení v rámci tvorby ŠVP.

Tab. č. 4

Ot. č. 3 Dostali jste nové pomůcky, které pomáhají rozvoji klíčových kompetencí?

č. ot.	Klíčové kompetence		Základní škola 1	Základní škola 2
	Otázka	Odpověď		
3.	Dostali jste nové pomůcky, které pomáhají rozvoji klíčových kompetencí?	Ano Ne	60% 40%	30% 70%

Cílem třetí otázky bylo zjistit, zda učitelé dostali nějaké pomůcky, které by jim pomohly rozvíjet klíčové kompetence u žáků.

Na základní škole 1 odpovědělo 60% dotázaných učitelů, že didaktické pomůcky, které by jim usnadnily rozvíjení klíčových kompetencí u žáků, dostali. Nejčastějšími pomůckami byly vizuální materiály, jako nástěnné mapy a obrazy, dále DVD a CD přehrávače a nové metodické materiály pro zpestření výuky. Někteří učitelé získali nové časopisy a slovníky, někteří nové didaktické hry. Za velký přínos považují učitelé novou interaktivní tabuli a internet. Naopak 40% dotázaných učitelů, odpovědělo, že žádné pomůcky nedostali.

Na základní škole 2, většina dotázaných učitelů, tedy 70% z nich, odpovědělo, že žádné pomůcky, které by jim pomohly rozvíjet klíčové kompetence u žáků, nedostali.

Pouze 30% dotázaných učitelů pomůcky pro rozvoj klíčových kompetencí získalo. Za nejdůležitější považují učitelé interaktivní tabuli, která jim může výrazně ve výuce pomoci. S tím souvisí i počítačové vybavení tříd a internet. Za přínos považují učitelé i nové příručky VÚP.

Tab. č. 5

Ot. č. 4 Máte k dispozici metodiku, jak pracovat s klíčovými kompetencemi?

č. ot.	Klíčové kompetence		Základní škola 1	Základní škola 2
	Otázka	Odpověď		
4.	Máte k dispozici metodiku, jak pracovat s KK?	Ano Ne	30% 70%	30% 70%

U otázky číslo 4 byly na obou školách shodné výsledky. Na základní škole 1 ani 2 nemá 70% dotázaných učitelů žádnou metodiku, ve které by našli, jakým způsobem pracovat s klíčovými kompetencemi. Pouze 30% dotázaných učitelů na obou školách nějakou metodiku k práci s klíčovými kompetencemi má.

Další část dotazníku se zaměřuje na to, jak vnímají změny učitelé. Zda se podle nich změnily cíle výuky a co, podle nich změny přinesly, ať už pozitivního nebo negativního.

Tab. č. 6

Ot. č. 5 Je třeba po zavedení ŠVP formulovat cíle v přípravě na vyučovací hodinu odlišně?

č. ot.	Změny pro učitele		Základní škola 1	Základní škola 2
	Otázka	Odpověď		
5.	Je potřeba po zavedení ŠVP formulovat cíle v přípravě na	Vůbec ne	25%	10%
		Spíše ne	35%	50%
		Nevím	15%	20%
		Spíše ano	20%	20%

	vyučovací hodinu jinak?	Určitě ano	5%	0%

Na základní škole 1 se 25% učitelů přiklání k tomu, že není třeba formulovat cíle výuky po zavedení klíčových kompetencí jinak. 35% učitelů říká, že spíše ne. 15% učitelů neví. 20% učitelů říká, že spíše je třeba formulovat cíle výuky jinak a pouze 5% učitelů je o tom přesvědčeno.

Na základní škole 2 celá polovina učitelů říká, že po zavedených změnách spíše není nutné formulovat cíle výuky jinak, 10% učitelů říká, že v žádném případě neformulují cíle výuky ve svých přípravách jinak. 20% učitelů neví. A zbylých 20% učitelů se přiklání, že by nejspíš měly být cíle formulovány jinak. Žádný učitel o tom není 100% přesvědčen.

Ot. č. 6 Jak se podle Vás změnily cíle výuky?

Otázka č. 6 zjišťovala: Jak se podle Vás změnily cíle výuky?

Na základní škole 1 je 90% dotazovaných učitelů toho názoru, že se cíle výuky po zavedení ŠVP nezměnily. Pouze zbylých 10% učitelů si myslí, že jsou cíle přesněji definované, lépe šité žákům na míru. Cíle výuky se podle nich nezaměřují jen na vědomosti, ale čím dál více i na dovednosti.

Na základní škole 2, se 80% učitelů také domnívá, že se cíle výuky nezměnily. 20% učitelů říká, že se cíle změnily prakticky, že se ve výuce častěji zaměřují na praktické dovednosti.

Ot. č. 7 Co podle Vás přineslo zavedení KK do ŠVP?

V sedmé otázce učitelé popisovali, co podle nich přinesly kompetence pozitivního a negativního.

Na základní škole 1, napsalo 35% učitelů, že zatím neví, co KK přinesly, zatím se to podle nich nedá určit. 25% učitelů odpovědělo, že díky klíčovým kompetencím, které jsou jasně definované, se více zaměřují na jejich rozvíjení a dosahování očekávaných výstupů. Zbylých 40% učitelů je toho názoru, že díky klíčovým kompetencím ve výuce uplatňují více aktivit, kde mají prostor žáci. Využívají projektové a problémové vyučování. Mají více volnosti, jak hodinu připravit. A lépe si uvědomují osobnost každého žáka.

Co podle učitelů základní školy 1 přinesly klíčové kompetence negativního, 95% učitelů odpověděla, že papírování. 5% učitelů zmínilo náročnější přípravy na hodiny.

Na základní škole 2, většina učitelů odpověděla, že nic pozitivního s sebou klíčové kompetence nepřinesly. Pouze jeden vyučující odpověděl, že se více zaměřuje na tvořivost, samostatnost a přípravu na budoucí povolání.

Co se týče negativních přínosů klíčových kompetencí, tak zde padla zmínka stejně jako v předešlé škole o velkém množství, dle učitelů, zbytečného papírování.

Ve třetí části dotazníku bylo úkolem zjistit, jakým způsobem se učitelé zaměřují na rozvíjení klíčových kompetencí u žáků ve výuce, zda využívají některé z nabízených aktivit.

Tab. č. 7

Ot. č. 8 Promýšlíte přípravy na hodiny z hlediska rozvoje klíčových kompetencí u žáků?

KK ve výuce		Základní škola 1		
č. ot.	Otázka	Odpověď	Základní škola 2	
8.	Promýšlíte přípravy na hodiny z hlediska rozvoje klíčových kompetencí u žáků?	vždy	5%	10%
		většinou ano	45%	40%
		jen někdy	20%	20%
		většinou ne	30%	20%
		nikdy	0%	10%

Na základní škole 1 odpovědělo 45% učitelů, že většinou připravuje svoje hodiny z hlediska rozvíjení klíčových kompetencí u žáků. Jen 5% učitelů takto připravuje své hodiny vždy a na opak 20% učitelů jen někdy. 30% učitelů se na rozvíjení klíčových kompetencí u žáků většinou nezaměřuje. Nikdo neodpověděl, že by rozvíjení klíčových kompetencí do svých příprav nezařadil nikdy.

Na základní škole 2 jsou výsledky velmi podobné. 40% učitelů se většinou již ve svých přípravách snaží promyslet, jak by rozvíjeli klíčové kompetence u žáků.

10% učitelů takto připravuje své hodiny vždy a naopak 20% učitelů má takto připravené hodiny jen někdy. Dalších 20% učitelů odpovědělo, že při přípravách na rozvíjení klíčových kompetencí většinou nemyslí, 10% učitelů n rozvíjení klíčových kompetencí u žáků při svých přípravách na hodinu nemyslí nikdy.

Tab. č. 8

Ot. č. 9 Zařazujete do výuky skupinovou práci?

KK ve výuce		Základní škola 1		
č. ot.	Otázka	Odpověď	Základní škola 2	
9.	Zařazujete do výuky skupinovou práci?	Každý den	5%	0%
		Alespoň 1 týdně	50%	50%
		Alespoň 1 za měsíc	40%	50%
		Alespoň 1 za půl roku	5%	0%
		Nikdy	0%	0%

Na základní škole 1, celých 50% učitelů zařazuje skupinovou práci do výuky alespoň 1 týdně. 40% učitelů využívá skupinové práce alespoň 1 za měsíc. Pouze 5% učitelů zařazuje skupinovou výuku každý den a naopak také 5% učitelů ji zařazuje do výuky 1 za půl roku. Z výsledků vyplynulo, že každý učitel využívá skupinovou výuku alespoň někdy, nenašel se žádný učitel, který by ji nikdy nevyužil.

Na základní škole 2 převládají podobné výsledky, půlka učitelů zařazuje skupinovou práci do výuky alespoň 1 týdně a druhá půlka učitelů ji zařazuje alespoň 1 měsíčně.

Tab. č. 9

Ot. č. 10 Zadáváte v hodině žákům samostatnou práci s textem?

KK ve výuce				
č. ot.	Otázka	Odpověď	Základní škola 1	Základní škola 2
	Zadáváte v hodině žákům samostatnou	Každý den	20%	0%
		Alespoň 1 týdně	65%	60%
		Alespoň 1 za měsíc	10%	30%

10 .	práci s textem?	Alespoň 1 za půl roku		
		Nikdy	0%	0%
			15%	10%

Na základní škole 1 zařazuje do výuky 65% učitelů samostatnou práci s textem alespoň 1 týdně. 20% využívá samostatné práce každý den. 10% učitelů jí využívá alespoň jednou za měsíc. Celých 15% učitelů nezařazuje samostatnou práci s textem do výuky nikdy.

Na základní škole 2 převážná většina učitelů, tedy 65% z nich, využívá samostatné práce s textem každý den. 30% zařazuje samostatnou práci alespoň 1 za měsíc. A 10% učitelů ji nezařazuje nikdy.

Tab. č. 10

Ot. č. 11 Zařazujete do výuky projekty?

KK ve výuce		Základní škola 1		
č. ot.	Otázka	Odpověď	Základní škola 2	
11.	Zařazujete do výuky projekty?	Každý den	0%	0%
		Alespoň 1 týdně	5%	10%
		Alespoň 1 za měsíc	25%	70%
		Alespoň 1 za půl roku	70%	20%
		Nikdy	0%	0%

Na základní škole 1, zařazuje 70% učitelů projekty do výuky alespoň 1 za půl roku. 25% učitelů zadává žákům projekty alespoň 1 za měsíc a 5% učitelů dokonce 1 týdně.

70% učitelů základní školy 2 zařazuje projekty do výuky alespoň 1 za měsíc. 20% učitelů využívá projektové výuky alespoň jednou za půl roku. 1% učitelů zahrnuje projekty do výuky každý týden.

Tab. č. 11

Ot. č. 12 Jak často zadáváte žákům úkoly, při nichž musí vyhledávat a zpracovávat informace?

	KK ve výuce		Základní škola 1	
č. ot.	Otázka	Odpověď	Základní škola 2	
12.	Jak často zadáváte žákům úkoly, při nichž musí vyhledávat a zpracovávat informace?	Každý den	5%	0%
		Alespoň 1 týdně	20%	40%
		Alespoň 1 za měsíc	70%	60%
		Alespoň 1 za půl roku	5%	0%
		Nikdy	0%	0%

Na základní škole 1, 70% učitelů zadává žákům úkoly, kdy musí sami vyhledávat a zpracovávat informace alespoň 1 za měsíc. 20% učitelů zadává takové úkoly alespoň jednou týdně. 5% učitelů každý den a 5% učitelů pouze 1 za půl roku.

Na základní škole 2, zadává 60% učitelů žákům úkoly, při nichž si sami musí vyhledat informace a pak s nimi pracovat, alespoň 1 za měsíc. 40% učitelů takových úkolů využívá každý týden.

Tab. č. 12

Ot. č. 13 Využíváte v hodinách diskuzi?

	KK ve výuce		Základní škola 1	
č. ot.	Otázka	Odpověď	Základní škola 2	
13.	Využíváte v hodinách diskuzi?	Každý den	45%	40%
		Alespoň 1 týdně	45%	30%
		Alespoň 1 za měsíc	10%	20%
		Alespoň 1 za půl roku	0%	10%
		Nikdy	0%	0%

--	--	--

Na základní škole 1 využívá 45% učitelů diskuzi ve výuce každý den, 45% učitelů ji využívá alespoň 1 za týden. 10% učitelů zařazuje diskuzi do výuky alespoň 1 za měsíc. Žádný učitel nevyužívá diskuze méně často.

Na základní škole 2 využívá 40% učitelů diskuzi každý den, 30% učitelů 1 za týden, 20% učitelů 1 za měsíc. Pouze 10% učitelů zařazuje diskuzi do výuky pouze 1 za půl roku.

Tab. č. 13

Ot. č. 14 Uplatňujete metody, při nichž si žáci mohou vyzkoušet různé životní role a situace? (inscenační a situační metody, didaktická hra apod.)

	KK ve výuce	Základní škola 1		
č. ot.	Otázka	Odpověď	Základní škola 2	
14.	Uplatňujete metody, při nichž si žáci mohou vyzkoušet různé životní role a situace? (inscenační a situační metody, didaktická hra apod.)	Každý den	0%	20%
		Alespoň 1 týdně	30%	10%
		Alespoň 1 za měsíc	55%	10%
		Alespoň 1 za půl roku	5%	50%
		Nikdy	10%	10%

Inscenační, situační metody a didaktické hry se na obou školách využívají velmi různě.

Na základní škole 1, nejvíce učitelů- 55%, využívá těchto metod alespoň 1 za měsíc. 30% učitelů používá didaktické hry každý týden. 5% je využívá 1 za půl roku. 10% dokonce nezařazuje didaktickou hru do výuky nikdy.

Na základní škole 2 polovina učitelů zařazuje didaktické hry do výuky alespoň 1 za půl roku. 20% učitelů z této školy ji zařazuje každý den, 10% učitelů 1 za týden a stejné množství ji využívá alespoň 1 za měsíc. 10% učitelů situační metody a didaktickou hru nezařazují do výuky vůbec.

Poslední, čtvrtá, část dotazníku je zaměřena na konkrétní média, která mohou ve výuce usnadnit rozvíjení klíčových kompetencí u žáků.

Tab. č. 14

Ot. č. 15 Které z těchto prostředků využíváte ve výuce?

Základní škola 1

	V každé hodině	Alespoň 1 týdně	Alespoň 1 za měsíc	Alespoň 1 za půl roku	Alespoň 1 za rok	Nikdy
TV/video	0%	0 %	40%	30%	20%	10%
PC/ internet	15%	15%	45%	20%	5%	0%
Učebnice	60%	35%	0%	5%	0%	0 %
Jiné knihy, časopisy	15%	35%	30%	15%	0%	5%
Data projektor	5%	0%	10%	20%	10%	55%
Interaktivní tabule	0%	5%	5%	0%	0%	90%
Jiné	0%	0 %	20%	0%	0 %	0 %

Na základní škole 1 využívá 40% učitelů TV nebo video alespoň 1 za měsíc, 30% 1 za půl rok a 20% učitelů pouze 1 za rok. 10 % učitelů nevyužívá videa ni televize ve výuce nikdy.

Počítač a internet jako pomocníky pro rozvíjení klíčových kompetencí využívá nejvíce učitelů, tj. 45% alespoň 1 za měsíc. 15% učitelů ho využívá v každé hodině a stejný počet učitelů ho využívá jednou za týden. Jednou za půl roku využije počítač nebo internet ve výuce 20% učitelů, jednou za rok pouze 5% učitelů. Není zde žádný učitel, který by nevyužil počítač ani internet za celý rok.

Učebnice využívá 60% učitelů v každodenní výuce. 35% učitelů využívají učebnice pouze jednou týdně a dokonce 5% učitelů využívá učebnice pouze 1 za půl roku.

Další knihy a časopisy využívá každý den ve výuce 15% učitelů, 35% jich využívá jednou za týden, 30% jednou za měsíc a 15% alespoň jednou za půl roku. 5% dotázaných učitelů nezařazuje do výuky jiné knihy a časopisy nikdy. U dataprojektoru převládají záporná čísla. Celých 55% učitelů nevyužívá diaprojektor vůbec. 5% v každé hodině, 10% jednou

za měsíc, 20% jednou za půl roku a 10% jednou za rok. U interaktivní tabule jsou výsledky ještě více negativní. Většina učitelů, tj. 90% s interaktivní tabulí ve výuce nemá možnost pracovat. Pouze 5% pracuje v hodinách s interaktivní tabulí a stejný počet učitelů jednou za měsíc.

20% učitelů uvedlo, že využívá ve výuce jiná média, než byla v nabídce. Jsou to naučné CD a DVD.

Tab. č. 15
Základní škola 2

	V každé hodině	Alespoň 1 týdně	Alespoň 1 za měsíc	Alespoň 1 za půl roku	Alespoň 1 za rok	Nikdy
TV/video	10%	40%	40%	10%	0%	0%
PC/ internet	40%	30%	30%	0%	0%	0%
Učebnice	80%	20%	0%	0%	0%	0%
Jiné knihy, časopisy	0%	50%	20%	10%	0%	20%
Data projektor	20%	50%	20%	0%	10%	0%
Interaktivní tabule	20%	60%	10%	10%	0%	0%
Jiné	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Na základní škole 2 využívá 40% učitelů televizi a video alespoň 1 týdně, stejný počet využívá TV a video 1 za měsíc. 10% učitelů využívá TV a video v každé hodině a 10% učitelů naopak pouze 1 za půl roku. Počítač a internet je využíván v hodinách častěji. 40% učitelů ho využívá každou hodinu, 30% alespoň 1 za týden a stejný počet alespoň jednou za měsíc. Co se týče učebnic, ty využívá 80% učitelů každou hodinu. Pouze 20% učitelů využívá učebnice ve vyučování 1 za týden. Další knihy a časopisy využívá 50% učitelů alespoň 1 za týden, 20% jednou za měsíc, 10% jednou za půl roku a 20% učitelů nevyužívá žádných knih ani časopisů ve výuce nikdy. Data projektor je na této škole využíván také docela hojně. 20% učitelů ho využívá každou hodinu, celých 50% učitelů ho využívá alespoň 1 za týden, 20% jednou za měsíc a 10% alespoň jednou za rok. Interaktivní tabuli zařazuje do výuky 20% učitelů každý den a 60% učitelů alespoň jednou za týden. Dále 10% učitelů jednou za měsíc a stejný počet učitelů pracuje s interaktivní tabulí jednou za půl roku.

Tab. č. 16

Ot. č. 16 Využíváte pořady v televizi se záměrem podporovat rozvoj klíčových kompetencí?

KK a média ve výuce			Základní škola 1	Základní škola 2
č. ot.	Otázka	Odpověď		
16	Využíváte pořady v televizi se záměrem podporovat rozvoj klíčových kompetencí?	Ano	35%	10%
		Ne	65%	90%

Na základní škole 1 využívá televizní pořady pro usnadnění rozvoje klíčových kompetencí u žáků 35% učitelů. Využívají zejména dokumentární pořady a zpravodajství, na základě kterých pak vedou se žáky diskuze, které vedou k rozvoji KK komunikativních, sociálních. Na základě shlédnutých dokumentů učitelé připravují aktivity, které také vedou k rozvoji KK k učení, řešení problémů a KK občanských. Ve výuce cizích jazyků využívají učitelé pořady, filmy, dokumenty a zpravodajství v cizím jazyce. Ostatní učitelé pořadů v televizi pro rozvoj klíčových kompetencí u žáků, ve výuce nevyužívají.

Na základní škole 2 televizní pořady usnadňují práci při rozvoji klíčových kompetencí u žáků pouze 10% učitelů.

Tab. č. 17

Ot. č. 17 Využíváte práci s internetem jako pomůcku pro rozvoj KK?

KK a média ve výuce			Základní škola 1	Základní škola 2
č. ot.	Otázka	Odpověď		
	Využíváte práci s internetem jako	Ano	75%	100%
		Ne	25%	0%

17			
.			
	pomůcku pro rozvoj KK?		

Naopak internet je na obou školách považován za kvalitní pomůcku pro rozvíjení klíčových kompetencí u žáků. Na základní škole 1 ho využívá s tímto cílem 75% učitelů. Nejčastěji jsou tato média využívána se záměrem pro rozvoj KK k učení, žáci se učí pracovat s novými informacemi, vybírat si, co je pro ně podstatné. Dále učitelé využívají PC a internet pro rozvoj KK komunikativních, pracovních a KK k řešení problémů. Žáci se učí pracovat s médii nejen manuálně, učí se vnímat různé druhy informací, sami porovnávají jejich důvěryhodnost. Na základě informací, které si žáci vyhledají, potom ve výuce všichni společně pracují. Na základní škole 2 dokonce všichni učitelé pracují ve výuce s počítačem a internetem, nebo chtějí po žácích, aby oni sami s těmito médii pracovali. Cíle práce jsou stejné jako na ZŠ 1.

Tab. č. 18

Ot. č. 18 Používáte ve výuce knihy a časopisy jako prostředek pro rozvoj KK?

KK a média ve výuce		Základní škola 1	Základní škola 2
č. ot.	Otázka		
18	Používáte ve výuce knihy a časopisy jako prostředek pro rozvoj KK?	Ano	80%
		Ne	20%
			70%
			30%

I knihy a časopisy jsou velmi často využívány jako prostředek k rozvíjení klíčových kompetencí. Na základní škole 1 využívá těchto pomůcek s cílem rozvíjení KK u žáků 80% učitelů. Učitelé pracují s knihami a časopisy s cílem rozvíjení KK komunikativních, k učení, sociálních a interpersonálních a pracovních. Na základní škole 2 využívá knihy a časopisy se stejným cílem 70% učitelů

Tab. č. 19

Ot. č. 19 Využíváte interaktivní tabuli se záměrem rozvoje KK?

KK a média ve výuce			Základní škola 1	Základní škola 2
č. ot.	Otázka	Odpověď		
19	Využíváte interaktivní tabuli se záměrem rozvoje KK?	Ano	10%	70%
		Ne	90%	30%

Co se týká interaktivní tabule, tak se výsledky na dvou zkoumaných školách velmi liší. Na základní škole 1, 90% učitelů interaktivní tabuli nevyužívá. Pokud má učitel možnost pracovat s interaktivní tabulí, tak se snaží zaměřit aktivity na rozvoj klíčových kompetencí k učení a KK pracovní. Bohužel na této škole není dostatečné množství interaktivních tabulí, aby mohlo více učitelů připravovat své hodiny s touto pomůckou. Kdežto, na základní škole 2, využívá 70% učitelů interaktivní tabuli s cílem rozvíjet klíčové kompetence u žáků. Jde o rozvoj KK k řešení problémů, kdy žáci pracují s reálnými situacemi, které jim učitel připraví. Dále se učitelé snaží také rozvíjet KK občanské, kdy se pracují s kulturou České republiky ve srovnání s ostatními zeměmi.

Tab. č. 20

Ot. č. 20 Využíváte nějaká jiná média pro rozvoj KK?

KK a média ve výuce			Základní škola 1	Základní škola 2
č.	Otázka	Odpověď		

ot.				
20	Využíváte nějaká jiná média pro rozvoj KK?	Ano	50%	30%
		Ne	50%	70%

Na základní škole 1, polovina učitelů nevyužívá žádné jiné technické prostředky pro rozvoj KK u žáků. Druhá polovina učitelů s tímto cílem využívá ještě CD, DVD a VHS. Učitelé využívají tato média jako zdroj informací, díky kterým si žáci rozvíjí KK komunikativní, občanské, interpersonální, k učení a řešení problémů.

Na základní škole 2, 70 % učitelů nevyužívá žádná jiná média pro rozvíjení klíčových kompetencí u žáků. Zbýlých 30% učitelů navíc ještě používá CD a DVD s cílem usnadnit rozvíjení KK k učení.

5.6 Závěry a diskuse

Z odpovědí učitelů v dotazníku vyplývá, že na základní škole 1, 85% učitelů mělo nějaké materiály o klíčových kompetencích. Kdežto na základní škole 2, 50% učitelů nějaké materiály mělo a 50% ne. Je těžké vyvozovat z takovýchto výsledků nějaké závěry. Na základní škole 1 se asi více učitelů aktivně zapojilo do tvorby Školního vzdělávacího programu a tím získali nové informace a materiály. Na druhé škole možná učitelé očekávali větší podporu od vedení školy. Ve spojitosti s informacemi a materiály o klíčových kompetencích učitelé odpovídali i na to, zda se zúčastnili nějakého školení v této oblasti. Na základní škole 1 byly opět velmi pozitivní výsledky, celých 80% učitelů se zúčastnilo nějakého školení v této oblasti. Kdežto na druhé škole se školení v oblasti klíčových kompetencí zúčastnilo pouze 20%. Z těchto výsledků je patrné, že zájem o změny není u učitelů na druhé škole příliš velký. Co se týče pomůcek, které by ve výuce přispívaly k rozvoji klíčových kompetencí, na první základní škole 60% učitelů získalo nové pomůcky do výuky. Na druhé škole dostalo nové pomůcky pouze 30% učitelů. Otázkou je, zda nezájem skutečně plyne z názoru učitelů na změny, nebo jestli nemají možnost se v této oblasti vzdělávat a rozvíjet. Když jsem se v poslední otázce první části dotazníků učitelů ptala, jestli mají metodiku, která by jim pomohla, jak klíčové kompetence u žáků rozvíjet, na obou školách mi 70% učitelů odpovědělo, že nemá.

Z těchto výsledků vyplývá, že ať je motivace vedení ke změnám velká, tak změny přišly moc rychle a učitele na ně nebyli dostatečně připraveni a teď pro ně není asi úplně jednoduché to vše dohánět a zařazovat do výuky.

V druhé části dotazníku jsem se zaměřila přímo na to, jak učitelé vnímají dopad změn na vlastní výuku. V první otázce jsem zjišťovala, zda po změnách, které reforma přinesla, formulují cíle svých hodin jinak než před tím. Na základní škole 1, mi 25% učitelů odpovědělo, že vůbec ne a 35% učitelů odpovědělo, že spíše ne. Na druhé škole jsou výsledky hodně podobné 50% učitelů tvrdí, že se cíle jejich výuky spíše nezměnily a 10% učitelů říká, že cíle vůbec neformulují jinak. Někteří učitelé už možná i před zavedením reformy pracovali nejen na žákových znalostech a vědomostech, ale na celkovém rozvoji žáka, aby se byl schopen po dokončení základního vzdělávání začlenit do pracovního procesu nebo pokračovat v dalším vzdělávání. Někteří učitelé možná ještě neměli čas na to, svou výuku nějak změnit. Nebo je to tím, že učitelé nedostali dostatečné informace a neví, jak by teď měli pracovat.

V další otázce jsem se učitelů ptala na to, co podle nich přinesla reforma pozitivního a negativního. V této otázce učitelé ukázali, že jejich postoj ke klíčovým kompetencím není až tak negativní, jak mohlo vyplynout z předchozí části dotazníku. Učitelé zmiňovali, že díky jasně definovaným klíčovým kompetencím, se více zaměřují na dosahování očekávaných výstupů, zařazují do výuky různé metody výuky, kdy dostávají velký prostor žáci. I přesto, že v předešlých otázkách odpovídali učitelé negativně, že cíle se výuky po reformě nezměnily, z této otázky vidíme, že i přesto svou výuku koncipují trochu jinak s ohledem na klíčové kompetence. Jedinou negativní věc, kterou učitelé základní školy 1 zmiňovali, byla další administrativa. Na druhé základní škole se ani v této otázce neukázal pozitivní postoj učitelů, velká většina odpověděla, že rozvíjení klíčových kompetencí s sebou nepřináší nic pozitivního. Negativní názor v této oblasti je stejný jako na předešlé škole a to v souvislosti s nadbytečnou administrativou.

Třetí část dotazníku je zaměřena na to, zda se učitelé ve své výuce zaměřují na rozvíjení klíčových kompetencí u žáků a zda k tomu využívají některé z nabízených aktivit.

I přesto, že v předchozích dvou částech odpovídali učitelé převážně negativně, již v první otázce, zda promýšlí přípravy na hodiny z hlediska rozvoje klíčových kompetencí u žáků, většina učitelů na obou školách odpověděla, že alespoň někdy ano. Pouze 30%

učitelů na obou školách odpovědělo, že většinou ne nebo nikdy. Z této otázky vyplývaly další, které už byly zaměřené na konkrétní aktivity, které učitelům pomáhají při rozvíjení klíčových kompetencí u žáků. Na otázku, zda zařazují skupinovou práci do výuky, nikdo neodpověděl, že by tu aktivitu nikdy nezařadil. Malé procento učitelů odpovědělo, že pouze jednou za rok. Na otázku, zda učitelé v hodinách využívají samostatnou práci s textem, odpovědělo 15% učitelů na první škole a 10% učitelů na druhé škole, že tuto aktivitu nevyužívá. Ostatní učitelé využívají samostatné práce minimálně jednou do měsíce a častěji. Další otázka byla zaměřena na zapojování projektů do výuky. Velkým překvapením bylo, že žádný učitel neodpověděl, že by projekt nikdy nevyužil. Dle výsledků jsou projekty nejčastěji zařazovány do výuky na první škole jednou za půl roku a na druhé škole jednou za měsíc. Co se týká úkolů, kdy musí žáci sami vyhledávat a zpracovávat informace opět žádný učitel neodpověděl, že nikdy. Tato aktivita je na obou školách nejčastěji využívána alespoň jednou za měsíc. Na otázku, zda učitelé využívají v hodinách diskuzi, převažovaly opět na obou školách velmi podobné výsledky. Čas pro diskuzi vyhrazuje většina učitelů každý den nebo minimálně 1 za týden. Menší množství učitelů pak pouze jednou za měsíc. Žádný učitel neodpověděl, že by diskuzi do výuky nikdy nezahrnul. U otázky na využívání situačních metod a didaktických her jsou výsledky poněkud odlišné. Na první základní škole využívá tyto metody 55% učitelů alespoň 1 za měsíc. 30% učitelů jednou týdně a pouze 10% učitelů nevyužívá těchto metod nikdy. Na druhé škole největší počet učitelů, tj. 50% z nich, využívá situačních metod a didaktických her jednou za půl roku. 20% každý den a stejné procento učitelů jako na první škole, nevyužívá těchto metod ve výuce vůbec.

Z této části výzkumu vyplynuly velmi pozitivní výsledky. Většina učitelů využívá aktivní metody pro rozvíjení klíčových kompetencí u žáků. I přesto, že na začátku dala většina učitelů najevo, že příprava na změny, které reforma přinesla, nebyla dostatečná.

Další část dotazníku zkoumá využívání jednotlivých médií ve výuce a jejich pomoc při rozvíjení klíčových kompetencí u žáků.

První otázka je zaměřena na využívání konkrétních médií ve výuce, jak často učitelé s jednotlivými médii pracují. Na první škole z výsledků vyplynulo, že největší počet učitelů využívá televizi a videa alespoň jednou za měsíc. Na druhé škole využívá TV a video ve výuce nejvíce učitelů jednou týdně a jednou měsíčně. Co se týká počítače a internetu, tak se výsledky opět liší. Na první základní škole je internet využíván nejčastěji

jednou za měsíc, kdežto na druhé škole je PC a internet využíván v každé hodině. Z dotazníků ovšem vyplynulo, že i na první škole by učitelé rádi zapojili do výuky počítač a internet častěji, ale ve škole není dostatečné vybavení, aby mohli všichni pracovat s touto technikou. Práci s učebnicemi zařazuje do výuky většina učitelů každý den. Co se týká jiných knih a časopisů, na základní škole 1, jsou využívány denně, jednou za týden nebo jednou za měsíc. Na druhé škole jsou nejvíce používány jednou týdně. Data projektor většina učitelů na základní škole vůbec nepoužívá, kdežto na základní škole 2 je využíván nejčastěji jednou týdně. U interaktivní tabule na základní škole 1 převažují negativní výsledky, jelikož většina učitelů nemá možnost přesunout svou výuku do třídy, kdy interaktivní tabule je. Na základní škole 2 je tříd vybavených interaktivní tabulí více, proto, podle mého názoru, i více učitelů na této škole s tímto médiem častěji pracuje.

Další otázky čtvrté části dotazníku zkoumají, zda a do jaké míry přispívají média k rozvoji klíčových kompetencí u žáků.

Bohužel hned u první otázky převládají na obou školách negativní odpovědi. Pouze 35% učitelů na základní škole 1 využívá televizní programy ve výuce se záměrem rozvíjet klíčové kompetence u žáků. Na druhé škole je to pouhých 10% učitelů. Jak vyplynulo z minulé části, tak učitelé média ve výuce využívají, ovšem ne s konkrétním zájmem rozvíjet některé z klíčových kompetencí. Další otázka předešlou teorii ovšem vyvrací. V otázce, zda učitelé využívají internet ve výuce se záměrem rozvíjení klíčových kompetencí u žáků, na základní škole 1, odpovědělo 75% učitelů, že ano, na druhé škole dokonce všichni dotazovaní učitelé odpověděli, že ano. Možná je to tím, že internet je přístupnější než některé programy v televizi a na videu. Knihy a časopisy získali také pozitivní výsledky. Na obou školách většina učitelů využívá knihy a časopisy jako pomůcky pro rozvoj klíčových kompetencí. I tato média jsou velmi dostupná a v obou školách je těchto prostředků dostatek. U interaktivní tabule převládaly pozitivní výsledky pouze na druhé škole a to, jak jsem již zmiňovala, z toho důvodu, že na druhé škole má více učitelů možnost připravit svou výuku právě na ní. Na poslední otázku, zda učitelé využívají ještě nějaká další média pro usnadnění práce při rozvíjení klíčových kompetencí, odpověděli nejčastěji CD a DVD s výukovým programem, což jsem opět velmi dostupné prostředky, kterých je dostatek na obou školách.

Na základě těchto výsledků se můžeme domnívat, že většina učitelů využívá dostupná média se záměrem rozvoje klíčových kompetencí u žáků. I když na začátku vypadalo, že učitelé mají negativní postoj ke změnám, které reforma do výuky přinesla, nakonec se ukázalo, že se většina z nich snaží do svých hodin zařazovat aktivity spojené s médii, které pomáhají rozvíjet klíčové kompetence u žáků. Samozřejmě využívání médií záleží kromě snahy učitele také na vybavení dané školy a na tom, jaké má učitel možnosti.

6. Náměty pro rozvoj klíčových kompetencí

6.1 Ukázky metod pro rozvoj klíčových kompetencí

První aktivita je zaměřena na rozvoj klíčové kompetence k učení, její název je **Filtr**, žáci se zde učí oddělovat to podstatné od toho nedůležitého.

Cílem této aktivity je, aby se děti naučily rozeznávat důležité informace od nepodstatných. Aby žáci uměli sami pracovat s textem a vzali si z něj opravdu to nejdůležitější.

Na začátku řekneme žákům, co je cílem této aktivity. Na tabuli nakreslíme velký trychtýř a pod něj baňku. Pak dáme žákům do dvojic s probíranou látkou a zadáme jim úkol, aby vybrali 5 klíčových slov. Než začnou, tak se s nimi podíváme, co to jsou klíčová slova. Pak necháme žáky pracovat, pokud má někdo hotovo. Jde napsat svých pět slov do baňky. Každá dvojice jde do baňky dopsat slova, která si vyhledala a v baňce ještě nejsou. Když se vystřídají všechny dvojice, tak se na baňku podíváme všichni společně. Úkolem celé třídy, je ještě tu baňku přefiltrovat, aby tam zůstalo opravdu jen těch pět nejdůležitějších klíčových slov. Nakonec si probereme, proč zůstala právě tato slova a výsledek si zapíšeme do sešitu. Tato aktivita se dá použít i s pomocí magnetické tabule a kartiček, na něž žáci napíší své slova a připevní je na magnetickou tabuli.

Tato aktivita se dá využít v jakémkoli předmětu. Žáci se naučí číst i složitější texty a odnášet si z nich jen to podstatné.

Další aktivita je zaměřena na rozvoj klíčových kompetencí k řešení problémů. Tato aktivita nese název **Pexeso**.

Tuto hru zkomplikujeme tak, že vymyslíme různé vztahy mezi každým párem kartiček, že i pro žáky vyšších ročníků nebude úplně jednoduché najít dvojici.

Nejdříve si připravíme kartičky s částmi učiva. Žáky rozdělíme do dvojic a vysvětlíme, že cílem této aktivity je nacházet souvislosti a propojovat si učivo, každá dvojice dostane jednu kartu. Stanovíme časový limit na pět minut, během kterých má celá třída mít svou dvojici, kterou najde na základě dohodnutého principu. V občanské výchově to mohou být synonyma, antonyma, definice, asociace apod. V anglickém jazyce to může být překlad slov, vysvětlení atd.

Po pěti minutách, kdy by všichni měli mít svou dvojici, se třídě představí a komentují, jaký je mezi nimi vztah. Následuje diskuze, kde žáci projeví svůj názor nebo se vysvětlí nedorozumění a otázky.

Pexeso se dá využít v jakémkoli předmětu. Vhodné je pro zopakování pojmů. Díky hledání asociací mezi pojmy se rozvíjí analytické myšlení žáků. Závěrečná diskuze je zpětnou vazbou pro žáky i pro učitele.

Třetí aktivita rozvíjí kompetence komunikativní. Aktivita se jmenuje **Podomní prodejce**.

Díky této aktivitě se žáci učí mluvit plynule na jakémkoliv téma. Učitel si do třídy přinese předměty nebo pomůcky, o kterých budou žáci povídat. Třídě řekneme, že budeme nacvičovat komunikační dovednosti a zároveň opakovat látku. Podomní prodejce má za úkol o vybrané věci po dobu jedné minuty hovořit tak, aby se mu ji podařilo „prodat“. Třída mu pak poskytne zpětnou vazbu tím, že řekne, proč by produkt koupila nebo nekoupila. Na závěr této aktivity se podíváme, co bylo dobře a co bylo špatně, co musí člověk umět, aby posluchače zaujal, jak se chovat, jak hovořit a působit na ostatní.

Aktivita se dá opět využít ve všech předmětech. Žáci si užijí spoustu legrace a zároveň rozvíjí své komunikační dovednosti. Je dobré mluvit o něčem, co se právě v daném předmětu probírá, protože si to žáci díky této aktivitě velmi dobře zapamatují.

Aktivita s názvem **Sabotáž** je určena pro rozvoj klíčových kompetencí sociálních interpersonálních.

Na začátku oznámíme žákům cíl výuky, jímž je dohoda na základních pravidlech. Na tabuli napíšeme slovo „sabotáž“, a společně s žáky se ho pokusíme definovat. Prvním úkolem žáků bude vypsát všechny možné způsoby sabotáží během vyučovací hodiny. Jde o možné způsoby chování. Až to žáci budou mít, vypíšeme si vše na tabuli. Následuje diskuze na toto téma. Proč to někdo dělá, co je smyslem a jakým způsobem to znepříjemňuje práci učiteli. Vyslechneme si všechny žáky. A pokusíme se společně navrhnout, jak sabotáž řešit. Cílem je, aby žáci převzali odpovědnost. Nakonec sepíšeme dohodu, kde napíšeme veškerá očekávání změn a soupis si vyvěsíme ve třídě. Na konci hodiny provedeme reflexi, k čemu tohle všechno je vlastně dobré.

Při této aktivitě je důležité žáky podporovat, aby byli otevření, nebáli se něco říct. Ukázat jim, jak je důležité dohodnout se na nějakých pravidlech a jejich dodržování, jak to bude konkrétně ve prospěch žáků.

Cílem je, aby žáci převzali odpovědnost za své chování, aby si uvědomili, že jenom oni sami jsou zodpovědní za veškeré své činy a to nejen ve škole, ale kdekoli.

Předposlední klíčovou kompetencí je kompetence občanská, na kterou je zaměřena aktivita s názvem **Můj názor**.

Cílem této aktivity je vytvořit ve třídě bezpečné prostředí, kde se žáci nebudou bát vyjadřovat svůj názor. Se žáky si sedneme do kolečka, řekneme, že je důležité, aby všichni uměli formulovat svůj názor a bez obav ho mohli vyslovit. Doprostřed kolečka namalujeme čáru nebo dáme provázek. Každý konec provázku představuje krajní názor. Nejdříve se půlka žáků postaví na jeden konec a druhá na druhý konec a představují, že jsou zastánci krajních názorů a snaží se vysvětlit proč. Nakonec si vysvětlíme, že oba názory byli hodně přehnané a že názor většiny bude někde mezi těmito dvě póly. Potom se budeme ptát žáků na různá témata, jaký mají názor. Úkolem žáků je postavit se do místa, které podle nich vystihuje jejich názor. Každý řekne svůj názor, v této chvíli nikdo neoponuje ani nesouhlasí. Názor každého žáka bude vyslechnut. Potom si sedneme zpátky do kroužku a podíváme se na dané téma a jaké různé názory na něj mohou být.

Aktivita se dá opět zařadit do jakéhokoliv předmětu. Žáci se naučí vyjadřovat svůj názor, naslouchat ostatním a argumentovat, proč se rozhodli právě tak, jak se rozhodli. V občanské výchově můžeme mluvit například o politické situaci.

Poslední klíčovou kompetencí je kompetence pracovní. Aktivita zaměřená na rozvoj této kompetence se nazývá „**Jaká je tvá práce?**“.

Cílem této aktivity je dozvědět se o co nejvíce různých povoláních. Žáci dostanou záznamový arch, který vyplní s lidmi z jejich okolí. S lidmi, kteří mají různá zaměstnání. Vyplněné archy si přinesou do hodiny, kde si sedne celá třída do kroužku. Každý žák řekne, čím by chtěl být. Pokud má někdo to povolání ve svém záznamovém archu, tak se žák může dál ptát na otázky, které by ho o tom zaměstnání zajímali. Všechny činnosti píšeme na tabuli. Pokud by chtěl někdo být něčím, co nikdo v záznamovém archu nemá, tak si společně vyhledáme informace o tomto zaměstnání na internetu. Pak si společně sestavíme kritéria pro výběr povolání (na základě společenské užitečnosti, rozvoje tvořivosti, finanční zajištění, perspektiva apod). Pak každá dvojice sestaví svůj žebříček nejlepších povolání. V závěrečné diskuzi každý řekne, proč je pro něj nějaká práce zajímavější a některá méně.

Díky této aktivitě se žáci dozvědí o velkém množství možností zaměstnání, a také o některých zjistí, jak to vlastně funguje, cop je pro to důležité atd. Promyslí si, proč by je bavilo dělat zrovna tu jednu práci. Tuto aktivitu je možné dělat také formou projektu ve spolupráci s médii, počítačem, televizí, novinami a časopisy. Díky tomu získají žáci

rozhled o rozmanitosti povolání a třeba je nějaké zaujme. Protože jinak mají na výběr povolání velký vliv rodiče a žáci si pak vybírají podobné profese, jako vidí u rodičů.

6.2 Náměty pro rozvoj klíčových kompetencí prostřednictvím médií

Role médií stále roste. Média ovlivňují celý náš život. Musíme se proto naučit využívat média v náš prospěch, a to nejen ve volném čase, ale i ve škole. Média nám mohou zpříjemnit a zpestřit hodinu. Musíme se s nimi, ale naučit pracovat.

Nejprve je tu televize a video. Díky těmto dvou médiím můžeme ve škole rozvíjet klíčové kompetence k učení, řešení problémů, občanské i komunikativní. Pokud žákům ve škole pustíme nějaký dokument, jejich úkolem je si zapisovat klíčové informace o daném tématu. Tím se učí si vybírat podstatné informace. Na základě informací z médií pak vytváří projekt nebo zprávu, ve které dává dohromady staré informace s novými, díky tomu, že dál používá to, co se dozvěděl, dává to do souvislosti s tím, co už znal, tím látku lépe pochopí a zapamatuje. Žák zpracovává projekt sám, a tím se učí organizovat svou práci, promýšlí, jak zorganizovat informace, jaké použít pojmy. Žák si sám zkouší, jak vytvořit dobrý projekt, co použít, co nepoužít. Na základě takovéto samostatné práce s informacemi si žák rozvíjí klíčovou kompetenci k učení, kdy si k učení získává kladný vztah, což je základem pro jeho celoživotní učení. Žák se zároveň učí, jak vyřešit určitý problém, jaké zaujmout stanovisko a jak obhájit svůj názor. Tím si rozvíjí kompetenci k řešení problémů. Pokud zvolíme téma, které se týká naší vlasti, našeho kraje, města apod., může si žák zároveň rozvíjet klíčovou kompetenci občanskou. Žák si osvojuje znalosti České kultury a historie, na základě toho se učí vnímat společenské zákony a normy. Žák se učí, jaká má práva a povinnosti a podle toho se pak rozhoduje. Samozřejmě pokud zařadíme tato média do výuky a necháme žáky pracovat s informacemi, musíme nakonec dané téma společně shrnout. Tím rozvíjíme klíčovou kompetenci komunikativní. Žáci se učí, jak sdělovat informace ostatním. Učí se přijímat názory ostatních a obhajovat ty své.

Dalšími médii, která můžeme využít ve výuce, jsou počítač a internet. V souvislosti s těmito médii se dá využít pro zpestření výuky i interaktivní tabule. Prostřednictvím těchto dvou médií můžeme rozvíjet všech šest klíčových kompetencí.

Skrze počítač, tedy především internet, se k žákům dostávají nové informace, se kterými se ve škole učí pracovat. Tím rozvíjejí klíčovou kompetenci k učení. Tím, že se učí pracovat na počítači, umí využít internet a informace z něj, tím rozvíjí své kompetence pracovní. Umí pracovat s novými technologiemi jako je i například interaktivní tabule. Díky tomu, že se může podílet na výuce, kde se tato média a technologie používají, tím rozvíjí svoje dovednosti práce s nimi. Učitel může žákům zadat nějaký problém, který musí žáci vyřešit právě s použitím internetu a informací z něj. Žáky musí pracovat s informacemi, tím si osvojují různé varianty, jak daný problém řešit. Vytváří si svůj postoj k danému problému. Umí obhájit svá rozhodnutí. A učí se být zodpovědný za svá rozhodnutí. Tím rozvíjí kompetenci k řešení problémů. Pokud na projektu nepracuje sám, ale například se skupinkou spolužáků, potom žák rozvíjí i svou kompetenci komunikativní. Žák vnímá informace, které se k němu dostávají, formuluje svůj názor, naslouchá ostatním. Společně o daném tématu s ostatními diskutuje a podle společného názoru pak problém řeší. Pokud se téma týká České kultury, historie a politické situace, žák si zároveň rozvíjí svou klíčovou kompetenci občanskou. Kdy získává důležité informace pro něj, jako pro občana ČR a učí se zodpovědně rozhodovat ve prospěch státu. Poslední klíčovou kompetencí je kompetence sociální a interpersonální. To znamená, že se žák celou dobu podílí na činnosti skupiny, podílí se na vytváření dobrých vztahů a vzájemné spolupráci ve skupině. Pomáhá ostatním, ale i se sám zapojuje, aby měl pocit, že do té skupiny patří.

S knihami, časopisy a novinami je to úplně stejné jako s televizí nebo s internetem. Pokud učitel výuku dobře připraví, mohou žáci díky těmto médiím rozvíjet své klíčové kompetence.

Konkrétní příklad na rozvoj klíčové kompetence komunikativní, občanské a sociální a interpersonální se nazývá „**Všudypřítomná média**“. „Aktivita umožňuje představit volební kampaň jako specifický typ reklamního sdělení. Při hře na PR agenturu žáci navrhují volební kampaň a aplikují své zkušenosti s komerční reklamou a jejími přesvědčovacími technikami. Závěr motivuje k úvahám o možném vlivu politické reklamy na veřejné mínění.“¹⁹

Cílem této aktivity je uvědomit si, jak na člověka působí reklama.

19 Metodický portál [online]. Dostupné z URL: <<http://clanky.rvp.cz>>

Žáci si vymyslí, co nejvíce večerníčkových postav nebo celebrit (podle věku), které využijeme k vytvoření reklamní kampaně pro volbu prezidenta. Žáci pracují ve skupinkách, každá skupina si společně zvolí svého kandidáta na základě jeho vlastností, schopností a charakteristických rysů, kterými by mohl oslovit své voliče. Žáci zpracují volební transparent, na kterém je jejich kandidát a heslo, které vystihuje jeho přesvědčení. Potom žáci zpracují volební program. Při práci na programu musí vzít v úvahu vše, co by mohlo voliče zajímat a vše, co by je naopak mohlo odradit. Cílem je vytvořit takový billboard a předvolební program, se kterým by jejich kandidát mohl uspět.

Na závěr svou kampaně každá agentura představí ostatním žákům. Podle výsledků třídních voleb pak se žáky rozebereme, jaké jsou přesvědčovací techniky volebních transparentů a jak se k nim stavět.

Závěr:

Cílem této práce bylo zjistit odpovědi na tři centrální otázky:

- 1) postoje učitelů ke klíčovým kompetencím
- 2) jakým způsobem klíčové kompetence u žáků rozvíjí
- 3) do jaké míry jsou při rozvíjení klíčových kompetencí u žáků využívána média

Nejprve k první otázce. Z otázek zaměřených na názory učitelů na zavedení ŠVP do škol a rozvíjení klíčových kompetencí u žáků, vyplynuly převážně negativní odpovědi. Ovšem veškeré tyto odpovědi vyplývaly z toho, že učitelé nebyli dopředu dostatečně připravováni. Na obou školách mají učitelé pocit, že nemají dostatečné informace o klíčových kompetencích, ani jak je u žáků rozvíjet. Na jedné škole se učitelé zúčastnili, alespoň několika školení, která se týkala změn po zavedení RVP. Ovšem na druhé škole většina učitelů žádné školení nenavštívila. Stejně výsledky přinesla i otázka zaměřená na nové pomůcky, které by učitelům usnadňovaly práci při rozvíjení klíčových kompetencí u žáků. Na jedné škole převažovaly kladné odpovědi, kdežto na druhé škole velmi záporné odpovědi. Je důležité podotknout, že z názorů ředitelky a ředitele těchto škol je zřejmá velká snaha přizpůsobit se veškerým novým požadavkům, které by odpovídaly změnám, které reforma přinesla. Na obou školách se snaží vedení podporovat učitele v jejich práci, snaží se jim předávat co nejvíce informací a motivovat je k novým metodám a cílům výuky.

Na druhou otázku se překvapivě objevovaly na obou školách pozitivní výsledky. Ačkoli učitelé nejdříve zaujali negativní postoj k celé věci, při zkoumání, zda svou výuku směřují k dosahování očekávaných výstupů u žáků, se objevily kladné výsledky. Už v otázce, zda učitelé promýšlejí své přípravy na hodiny z hlediska rozvoje klíčových kompetencí, převažovaly na obou školách kladné odpovědi. V nabídce aktivit, které pomáhají učitelům při rozvíjení klíčových kompetencí u žáků, opět většina učitelů nejčastěji odpovídala kladně a ukazovala, že ví, jakým způsobem využívat jednotlivé aktivity pro rozvíjení klíčových kompetencí k učení, řešení problémů, komunikativních, sociálních a interpersonálních, občanských i pracovních. Samozřejmě každý učitel využívá těchto aktivit v rozdílné míře, ovšem pouze u otázky na samostatnou práci s textem odpovědělo 10% učitelů z každé školy, že tuto metodu nevyužívá nikdy. U žádné další otázky odpověď „nikdy“ nebyla vybrána.

V souvislosti s touto výzkumnou otázkou jsem do této práce zahrnula různé nápady pro rozvíjení klíčových kompetencí.

Z odpovědí učitelů na druhou výzkumnou otázku tedy vyplývá, že se učitelé, i přesto, že jejich prvotní názor byl negativní, což bylo způsobeno nejspíše nedostatečnou přípravou, snaží využívat nové metody výuky a používat nové pomůcky, které jim usnadní práci při rozvíjení klíčových kompetencí u žáků.

Cílem třetí otázky bylo zjistit, do jaké míry jsou učitelům při rozvíjení klíčových kompetencí u žáků nápomocna média. V souvislosti s touto otázkou jsem se také zaměřila na analýzu programů, které by mohli učitelé ve výuce využívat. Zaměřila jsem se na televizní pořady, především na programech České televize. Na výukové programy na VHS a DVD a na webové stránky na internetu, které se dají využít ve výuce anglického jazyka a občanské výchovy. Díky této analýze jsem našla spoustu zajímavých pořadů a programů využitelných ve výuce anglického jazyka a občanské výchovy, které by přispěly k rozvoji klíčových kompetencí u žáků.

Co se týká učitelů a využívání médií k rozvíjení klíčových kompetencí u žáků, tak se ukázalo, že pokud učitelé mají dostupná média ve škole, potom si i těmito prostředky usnadňují práci při rozvíjení klíčových kompetencí u žáků. Méně často jsou využívány pouze televizní pořady, i přesto, že jich je, jak vyplynulo z analýzy, pro výuku občanské výchovy a anglického jazyka, dostatek. Ovšem tyto pořady nejsou k dispozici ve škole a proto je příprava na výuku s využitím některých z nich náročná.

Pokud se budou školy snažit přizpůsobovat změnám, které reforma přinesla, právě tak jako dvě zkoumané základní školy v Trutnově, můžeme se těšit na změny ve vyučování, které povedou velmi efektivní cestou k rozvíjení klíčových kompetencí u žáků. Věřím, že postupem času se k rozvíjení kompetencí budou využívat média na většině škol, jelikož média jsou nezbytnou součástí života každého člověka a tím, že se s nimi budou žáci setkávat a pracovat s nimi již na základní škole, tím jim usnadníme následný start do života.

Literatura:

- 1) BELZ H., Siegrist M. *Klíčové kompetence a jejich rozvíjení*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. 375s. ISBN 80-7178-479-6.
- 2) BĚLECKÝ, Z. *Klíčové kompetence v základním vzdělávání*. Praha: VÚP, 2007. 75 s. ISBN 978-80-87000-07-6
- 3) ČECHOVÁ B. *Nápadník pro rozvoj klíčových kompetencí ve výuce*. 1. vyd. Praha: Scio, 2006. 177s. ISBN 80-86910-53-9
- 4) ČERNOCHOVÁ M. *Využití PC při vyučování*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998. 165s. ISBN 80-7178-272-6
- 5) HANSEN-ČECHOVÁ B. *Nápady pro rozvoj a hodnocení klíčových kompetencí u žáků*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. 117 s. ISBN 978-80-7367-388-8
- 6) CHRÁSKA, M.: *Úvod do výzkumu v pedagogice*. Olomouc. Ped. fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, 2003. 199 s. ISBN 80-244-0765-5
- 7) JIRÁK J., KOPPLOVÁ B. *Média a společnost*. 2. vyd. Praha: Portál, 2003. 207 s. ISBN 978-80-7367-287-4
- 8) KNECHT P. Co je dnes obsahem vzdělávání? *Pedagogická orientace*, 2009, roč. 19, č. 2, str. 120-127 Brno: 2009. ISSN 1211-4669
- 9) KUKAL P. Schvalujeme klíčové kompetence? Proti. *Rodina a škola: časopis pro všechny rodiče a učitele*, únor 2007, roč. 54, č. 2, s. 5. Praha: Portál, 2007. ISSN 0035-7766
- 10) PASCH M., GARDNER T. *Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině*. 2. vyd. Praha: Portál, 2008. 416 s. ISBN 80-7367-054-2
- 11) ŘÍČAN P., PITHARTOVÁ D. *Krotíme obrazovku*. 1. vyd. Praha: Portál, 1995. 62 s. ISBN 80-7178-084-7
- 12) SAK P., SAKOVÁ K. *Mládež na křižovatce*. 1. vyd. Praha: Svoboda Servis, 2004. 233 s. ISBN 80-8632-033-2

- 13) SLAVÍK J., NOVÁK J. *Počítač jako pomocník učitele*. 1. vyd. Praha: Portál, 1997. 119 s. ISBN 80-7178-149-5
- 14) STRAUSS A., CORBINOVÁ J. *Základy kvalitativního výzkumu*. 1. vyd. Brno: Albert Boskovice, 1999. 196 s. ISBN80-85834-60-X
- 15) ŠVARÍČEK R., ŠEĐOVÁ K. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. 1. vyd. Praha: Portál, 2007. 377 s. ISBN 978-80-7367-313-0
- 16) TUPÝ J. Schvalujeme klíčové kompetence? Pro. Rodina a škola: *časopis pro všechny rodiče a učitele*, únor 2007, roč. 54, č. 2, s. 5. Praha: Portál, 2007. Vychází měsíčně. ISSN 0035-7766
- 17) VETEŠKA J. *Kompetence ve vzdělávání*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2008. 160 s. ISBN 978-80-247-1770-8
- 18) *Angličtina na internetu zdarma* [online]. URL <www.english-online.cz>
- 19) *Angličtina online zdarma* [online]. URL <www.e-gramatica.com>
- 20) *Časopis pro výuku AJ* [online]. URL <www.helpforenglish.cz>
- 21) *Česká televize* [online].
URL: <<http://www.cesktelevize.cz/porady/tema/vzdelavaci/>>
- 22) Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice (Bílá kniha)*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání-nakladatelství Tauris, 2001. 98 s. ISBN 80-211-0372-8.
Dostupné z www.msmt.cz/files/pdf/bilakniha.pdf
- 23) *On-line podpora angličtiny* [online]. URL< www.komenl.estranky.cz>
- 24) *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. Praha: VÚP, 2007. 126 s. ISBN 80-8700002-1. Dostupné z: www.rvp.cz/soubor/RVPZV2007-07.pdf
- 25) *ŠVP ZŠ I* [online]. URL< www.zsvdomcich.cz>
- 26) *ŠVP ZŠ 2* [online]. URL< www.zskomtu.cz>
- 27) *Učební pomůcky* [online]. URL <www.berjak.cz>

28) *Ústav pro informace ve vzdělávání* [online].

URL: <<http://www.uiv.cz/clanek/8/1650>>

29) *Zprávy o životním prostředí* [online].

URL: <<http://www.ekolist.cz/recenze.shtml?x=2004570>>

Přílohy:

1. OTÁZKY PRO ŘEDITELE

1) Vidíte v zavedení KK jako cílů výuky pozitivní změnu?

Proč?

2) Jak hodnotíte práci na ŠVP? Účastnili se učitelé aktivně? Vznikl nějaký problém?

3) Snažíte se podporovat učitele, aby zaměřili výuku na rozvoj KK?

4) Vyžadujete po zavedení ŠVP změny ve výuce?

5) Změnily se vyučovací styly učitelů po zavedení ŠVP? Jaký je jejich přístup ke KK?

6) Dáváte učitelům materiály o KK a pro jejich rozvoj?

7) Kontrolujete rozvoj KK?

8) Změnily se požadavky na školu po zavedení ŠVP- vybavení, pomůcky, učivo?

9) Jaké bylo nutné provést změny?

2. Dotazník pro učitele: MÉDIA A KLÍČOVÉ KOMPETENCE

Vážená/ý paní učitelko/pane učiteli, obracím se na Vás s žádostí o vyplnění dotazníku, který je základem výzkumu mé diplomové práce. Cílem dotazníku je dozvědět se, jaké změny a nároky přineslo zavedení klíčových kompetencí do Vaší práce.

Pohlaví: ☐ žena ☐ muž

Délka praxe:

Předměty, které vyučujete:

1) Dostali jste materiály o klíčových kompetencích?

NE	MÁLO	DOST	SPOUSTU

2) Zúčastnili jste se školení v oblasti klíčových kompetencí?

☐ ano ☐ ne

Pokud ANO, jakých?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

3) Dostali jste nové pomůcky, které pomáhají rozvoji klíčových kompetencí?

☐ ano ☐ ne

Pokud ANO, jaké?

.....
.....
.....

4) Máte k dispozici metodiku, jak pracovat s klíčovými kompetencemi?

.....
.....

5) Je třeba po zavedení ŠVP formulovat cíle v přípravě na vyučovací hodinu odlišně?

vůbec NE	spíše NE	nevím	spíše ANO	určitě ANO

6) Jak se podle Vás změnily cíle výuky?

.....

.....

.....

.....

.....

7) Co podle Vás přineslo zavedení KK do ŠVP?

Pozitivního?

.....

.....

Negativního?

.....

.....

8) Promýšlíte přípravy na hodiny z hlediska rozvoje klíčových kompetencí u žáků?

VŽDY	většinou ANO	jen NĚKDY	většinou NE	NIKDY

9) Zařazujete do výuky skupinovou práci?

Každý den	Alespoň 1 týdně	Alespoň 1 za měsíc	Alespoň 1 za půl roku	Nikdy

10) Zadáváte v hodině žákům samostatnou práci s textem?

Každý den	Alespoň 1 týdně	Alespoň 1 za měsíc	Alespoň 1 za půl roku	Nikdy

11) Zařazujete do výuky projekty?

Každý	Alespoň 1	Alespoň 1	Alespoň 1	Nikdy

den	týdně	za měsíc	za půl roku	

12) Jak často zadáváte žákům úkoly, při nichž musí vyhledávat a zpracovávat informace?

Každý den	Alespoň 1 týdně	Alespoň 1 za měsíc	Alespoň 1 za půl roku	Nikdy

13) Využíváte v hodinách diskuzi?

Každý den	Alespoň 1 týdně	Alespoň 1 za měsíc	Alespoň 1 za půl roku	Nikdy

14) Uplatňujete metody, při nichž si žáci mohou vyzkoušet různé životní role a situace? (inscenační a situační metody, didaktická hra apod.)

Každý den	Alespoň 1 týdně	Alespoň 1 za měsíc	Alespoň 1 za půl roku	Nikdy

15) Které z těchto prostředků využíváte ve výuce?

	V každé hodině	Alespoň 1 týdně	Alespoň 1 za měsíc	Alespoň 1 za půl roku	Alespoň 1 za rok	Nikdy
TV/video						
PC/ internet						
Učebnice						
Jiné knihy, časopisy						
Data projektor						
Interaktivní tabule						
Jiné						

16) Využíváte pořady v televizi se záměrem podporovat rozvoj klíčových kompetencí?

☐ ano ☐ ne

Pokud ano, kterých a jakým způsobem?

.....

17) Využíváte práci s internetem jako pomůcku pro rozvoj KK?

☐ ano ☐ ne

Pokud ano, kterých a jakým způsobem?

.....
.....
.....

18) Používáte ve výuce knihy a časopisy jako prostředek pro rozvoj KK?

☐ ano ☐ ne

Pokud ano, kterých a jakým způsobem?

.....
.....
.....
.....

19) Využíváte interaktivní tabuli se záměrem rozvoje KK?

☐ ano ☐ ne

Pokud ano, kterých a jakým způsobem?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

20) Využíváte nějaká jiná média pro rozvoj KK?

☐ ano ☐ ne

Pokud ano, jaká, pro jaké KK a jakým způsobem?

.....
.....
.....
.....